

רוממות

גליון 130 שנה ג' פרשת במדבר - חג השבועות תשע"ח

גליון שבועי לבני התורה

על הפרק

הרב
אברהם
ברנר

נעשה
ונשמע

כשנגלה הקב"ה

לתת את התורה לישראל, החזירה קודם לכן אצל כל האומות ולא קיבלוה, כל אחת מסיבתה היא, זאת שכל מהותה הוא בשלטון הידיים ידי עשו, שכל כוחה ומהות שלטונה מבוסס ומיוסד על כח הזרוע, לא אבתה לקבל את הציווי של 'לא תרצח', ולעומתה זאת שמהותה ללססם את האחר ללא רגשות אשם ומצפון, היאך תוכל להרכין ראש בפני הציווי של 'לא תגנוב', וכן כל אומה ואומה מסרבת היתה לקבלה, בתואנה שאינה יכולה לקבל עול קיום, הנוגד את תפיסת עולמה ודפוסי התנהגותה.

ולבנות ולמתבונן יעלו הרבה תמיהות בענין, כי מאיזה טעם אכן אמר הקב"ה לכל אומה ולשון את החלק הקשה לה לקיים, מדוע באמת דחה כל אחת מהם בדבר שסותר אותה, כאילו מראש לא אבה לתת לה את אפשרות הבחירה, ומדוע דווקא לישראל לא אמר הקב"ה שום ציווי ושום איסור, ופתח בפניהם בדברי חיבה של 'אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', וכי באופן כזה יש לסלק את טענתם של אומות העולם, המבקשים לטעון שאף הם היו מקבלים את התורה לו אכן היו מקבלים אותה באותו האופן שניתנה לישראל?

מלבד התמיהה הרבתי העולה מיד, וכי אם היו חלקם של אומות מוכנים לקבל את התורה למרות הכל היו מקבלים? וכי היו נעשים אף הם שותפים לישראל באותה חמדה גנוזה של הבורא? הן לכאורה הגויים אינם שייכים בה, מאותו הטעם להבדיל שהמלאכים אינם שייכים בה, וכפי שתמהן משה בפניהם 'כלום למצרים ירדתם ולפרעה השתעבדתם'. וכפי שכן פתחו עשרת הדברות בדברי אלוהים חיים שנגלה אליהם על הר סיני ופתח ואמר 'אנכי האלוהים אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים', הרי אומר כי תנאי הקודם למעשה בקבלת התורה הוא לעבור בעז ובגבורה את תלאות הגלות ומצוקי השעבוד, ולראות את כלל נסי הגאולה אשר הוציאו את העם משם, למרות שקיעתו והתבוססותו במעמקי הסומא, ומה לכלל האומות עם כל זאת, מה להם שלא עמדו בכור המבחן ולא עברו את היתוך הניסיון, לבא כך אל קבלת התורה ללא שום הכנה? זאת ועוד, היאך יתכן שדווקא ציוויים אלו, המצויים בשכל ובהגיון הבריות, שלא לרצוח ולא לגנוב ולו בשביל תקינות אורח חייהם, הם שגרמו להם לאומות העולם לסרב לקבל את התורה?

ומכל אלו יעלה ההכרח כי את זה עצמו ביקש הבורא ללמד לכל אותם האומות, לסלק מהם את אותה מחשבה מעוותת כי שייכים הם לקיומה ולקבלת ציווייה, ולהסיר מהם כל טעם לבקש בעבורה שכן לעתיד לבא, ולזאת בא אצל כל אומה ואומה בדיוק באותו הדבר הסותר לתפיסת עולמה או לנוחות חייה, חפץ הוא להשכיח 'קבלת' התורה מה היא, כי אין לו חפץ כלל במציאות הקיום שחיי עוה יכלו הגויים איך שהוא להסתדר, הוא גם לא מבקש את חיי החברה התקינים אותם גם הגויים מבינים שצריכים לשמר, כי לא בשביל כך נבחרו ישראל כעם סגולה בקבלת התורה, ולא בעבור כך העמידו עצמם מיד כעבדים לפני הרב, בהכרח נצח של 'נעשה ונשמע' שאין בה שום תנאי, שאינה זקוקה להסתגלות התקופה או לבחינת מח ולב, ועומדת תדיר תחת מענה העול, להרכין הראש בפני כל צורך, לעבודה מתמשכת באהבה ובחיבה שאינה תלויה בדבר.

כי בה בשעה שביקשו הגויים בראש ובראשונה להכיר 'מה כתיב בה', להבין מה מעתה יהיה אסור עליהם, הרי אומר כי את טובתם ונוחותם הם מבקשים, ואת המשך שגרת חייהם הנינוחה הם דורשים, ועל כן השיבם הבורא והעמידם דווקא אל מול ציווי הקיום הסותר את מציאותם, להסבירם כי בגישה שכזו אי אפשר לקבל תורה, ודאי ובוודאי שאי אפשר לקיימה, כי לא נתבקשו האומות לקיימה מתוך הבנת שכלם, גם לא מהכרח תקינות החיים, אדרבה הם נדרשו לקיים אך ורק מפני שיתביב בה, כי כך קבע רצון הבורא וכך הטיל עליהם הכח העליון, ואת זה הם לא היו מסוגלים לקבל, כזאת תורה אכן לא מתאימה להם, וכפי שהוכח תיכף ומיד אצל כל אחת מהן שחיש מהר בשומעה זאת הפנתה עורף והסתלקה לה.

לא כן ישראל העם הנבחר שלא שאלו שום שאלות, לא התנו ולא דרשו דבר, אלא ביקשו לתת את צווארם בעול קיומה, ומיד העמידו עצמם לעשות עוד קודם ששמעו, בהכרח 'נעשה ונשמע' שהובאה והובעה בה ההחלטה הנחרצת, להיות עבד לקב"ה ולא להירצע לתאוות הבשר והגוף, שהיו בה עזו ותעצומות, ויותר מכל אלו היתה בה הנחישות, להרהיב עזו במלחמת היצר, לנתק את כבליו ולהסיר את אבק להטוטיו, להעמיד עצמם בני חורין אמתיים

0722-588477
(+972-722-588-477)
בקו זה ניתן לתרום לתוכנית הגליון על ידי מערכת ממוחשבת, וכן על ידי נציג. כמו כן ניתן להשאיר הודעות תרומות ותגובות ניתן לתרום בקו "רוממות" או בעמודות הממוחשבות של גזרים פלוס לפי החיפוש הבא: רוממות/גליון שבועי לבני התורה **כל תרומה תתקבל בברכה** להטבות לקבלת הגליון במייל או כל הערה אחרת **בכתובת:**
b264464@gmail.com
חדש! מספר פקס! - 077-4447954

גליון
אומות

דבר העורך

ערב שבת קודש פרשת במדבר, וערב חג השבועות, נבקש לעמוד על הזיקה שבין פרשת השבוע לחג השבועות.

אין כאן המקום, ביריעה קצרה זו, להאריך בכל המאחד והמשותף, אולם אי אפשר שלא להתבונן בקביעות מקומם של עם ישראל לפי שבטים ולפי דגלים, כל אחד ואחד על מקומו, כאשר כל אחד ואחד יודע את מקומו ותפקידו.

כך מביאים משמו של הגה"ק בעל "החידושי הרי"ם" וזע"א, כי השבח שנשתבחו ישראל בדגלי מדבר, הוא בזה שעל ידם יהיה כל אחד מכיר את מקומו.

וזהו הביאור, במה שלעולם קוראים בתורה את פרשת במדבר לפני חג השבועות, 'משום דכתיב בפרשה זו שכל על דגלו באותות וגו', היינו שכל איש יהיה על מקומו הראוי לו, וזה מצות הגבלה'.

קבלת התורה הייתה לכל אחד ואחד מישראל, כל אחד קיבל את 'חלקו בתורה', כך נוצרה קבלת התורה לכל פרט ופרט, כל זאת על ידי אוסף של יחידים שכל אחד קיבל את מקומו, ואשר הם נצטרפו לציבור אחד ומאוחד.

כבר נאמר, כי קודם קבלת התורה היה מצב של "ויהי" - 'כאיש אחד בלב אחד', והיה זה על ידי התאחדות של יחידים, כאשר כל אחד קיבל את תפקידו וחלקו בתורה.

אלא שעדיין יש לנו להבין במה נתאחדו, וממי נתפלגו. שהרי על כרחך אם יש התאחדות, אזי יש מי שלא קיים באותו איחוד, שרק על ידי כך נוצרה התאחדות.

הדברים מפורשים ברמב"ן שהקשה כי באותו פסוק נאמר "ויהיו במדבר, ויהיו..." והיכן היכאש אחד בלב אחד? ברישא של הפסוק.

דברי הרמב"ן קילורין הם לעיניים, ונצטט מהם כלשונם: 'וזה טעם ויחננו במדבר, ויחנן שם ישראל נגד ההר, ויתכן שהבדילו מתוכם כל האספסוף אשר בקרבם, וחננו בני ישראל לבדם לפני ההר, וערב רב אחריהם, כי לישראל יתן התורה'.

אכן, עם ישראל נתאחד כולו על כל שבטיו ופלגיו, 'כאיש אחד בלב אחד', אבל, וה'אבל' הוא גדול, 'לב אחד רק לאביהן שבשמים'!

כל עוד המטרה היא אחת, להיות 'לב אחד' למען כבוד שמו יתברך, הרי שכולם מאוחדים, על אף התפקיד והמקום הייחודי של כל אחד.

אולם שעה שיש כאן 'ערב רב' שאף הם מעוניינים להיות חלק מ'כאיש אחד בלב אחד', ויתכן שהם דורשים זאת עוד יותר מכולם, 'הבה נתאחד, נרבה ב'אהבת ישראל', ו'לא ניצור קרע בעם', נקרב את משנאי ד', נשב איתם יחד, ושאר מנסות מוכרות מדורנו, דור עקבית דמשיחא,

כאן - יש התפלגות אמיתית! כאיש אחד בלב אחד, אך לא עם 'הערב רב'!

'ובאו כולם בברית יחד' - אכן, יחד.

בתנאי קודם למעשה, שהקדמת נעשה לנשמע, תהיה אף ללא עיקולי ופשוטי, ואשר אף היא תישמע ב'אמרו כאחד'!

ולהביא לכלל ביטוי את פריקת העול משעבוד טומאת מצרים. ועל כן לא בא אליהם הבורא אלא ב'אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', כי אחר שהיה בדבריהם את ההיפך הגמור, והתשובה המוחצת לאותה אורה קלוקלת, כשהעמידו בראש ובראשונה את קבלת עול הקיום בכל מצב, והכפיפו את חיי האדם אל מציאות התורה, כבר אין צורך לבחינתם לא באיסורים ולא באזהרות, ובאותה השעה שהראו גודל רצונם לסמוך על רוב טובו ואהבתו כאב אל בנו, ובטחו בחיבתו להטעינם במה שיכולו לעמוד בו, השביעם רוב שכר טובה וברכה, וקראם 'בני בכורי ישראל'.

וכל זאת הגיעם בהקדמת שעבוד מצרים, עבדות שהכשירה את בנין קומתם לעמוד אצל הר סיני לקבלת התורה, כי ייסורי מידות הגוף ושפיפות הקומה הגופנית, היוו נדבך מוכרח לבנין האומה, ולקויפת גורל קומתה הרוחנית הטמירה והנעלה, באשר באו כשבת מוסר האב ליישר אורחות בן ולפסל ליבות האומה, לחשלם לחזקם ולהכשירם, להפכם ראויים אל אותו מעמד רווי הוד ונשגב. מלבד מה שהכרה בגודל הסיאוב והטומאה, הכריחה את תנופת פעילותם לעלות ולהתעלות לפסגות הכיבוש העצמי בריחוק וסייג מן העבירה, והם שהעצימו להם את כוחות הנפש החבויים והגנוזים בחביון תרדמת הזמן, להביאם לצאת ב'רכוש גדול' באגירת תעצומות נפש גנוזים, וחשיפת כוחות נפש דחוקים ומודחקים, להפעילם ביתר שאת ועזו בגבורת כיבוש היצר, להכשירם לשעבוד הגוף והנפש, להבאת והכשרת הכוחות כולם אך אל הטוב, לקבלת עול תורה בדבקות ללא שום פגאי או שור, וכגודל ההשקעה כך באו להם גודל ועומק קניני האמת.

ומעתה עלינו להפנים ולהכיר, כי קבלת התורה והשפעתה המתחדשת מידי שנה בשנה, סובבת אצל ליבות ההמון ובוחנת את דעתם ורעיונם, כך גם את מהות הסכמתם לקבלה. בכל שנה ושנה מתחדשת לה אותה מציאות ומתחדדת לה אותה הכרעה, בין קבלת תורת אמת בהכרח הראש של 'נעשה ונשמע' המתאימה את אורחות חיי האדם ומשעולי דרכיו אל חוקי התורה וציווייה, לבין קבלת התורה אשר בדה לו האדם מליבו, באותם הדורות ומבקשים לדעת 'מה כתיב בה', שאינם מוכנים לקבלה כך בכל מצב, ומבקשים רח"ל להתאים את התורה לצרכיהם שלהם. בעיות ציווייה לעקלקלות דעתם ושחיתות מידותיהם, כשרק יחידי עם סגולה הם הוזכרים להרכין ראשם בפני עול הקיום, אך לזקוף אותו בהכרח ברורה וללא שום תנאי של 'נעשה ונשמע'.

נכון, אין היום את אותו אדם המסרב לקבל את עול קיומה בהצנחה מפורשת כי חייב הוא לרצוח אנשים, איש אינו שם עצמו טיפש כל כך להעמידו כחית טרף הצמאה לדם הזולת ולסילוק נשמת אפר, אך עם כל זאת דווקא בדורנו אנו, יש לדאוג לב את עיוות הדעת וקלקול הרעיון, במסגרת ה'מצוות' שהזמן גרמן שהוסיפו וקיבלו על עצמם.

כך בעת סופה וסער התקופה של שנות ונתיצת הלוחות באיסור לא חמור של 'לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני', עומד ציווי לא תרצח' כביכול בפני הכרעה, בין קיום לא לא עוררין מבלי עיוות דת ודעות, לבין רשעות ושרירות לב, במילוי תאוות שפלות בפלפול ודרשות סרק, כביכול הותר אצל פלוגי ואף מצוה הוא אצל אלמוני. ואף אצל ה'לא תגנוב' נחוצה היא הבחירה הנחרצת, בין קבלת הציווי כבן העם הנבחר בחוק לב יעבור ובלתי מתפשר, באיסור חמור ליטול להקין או להשחית את השייך לזולת, לבין הדמיון השפל לשאר אומות, בהעמדת עצמו כשר ושוטף לעשות ככל העולה על רוחו, לקבוע מי נעשו נכסיו כזוטו של ים שכל הקודם בהם 'זכר', ואף להטיל 'חובת' רדיפה בקיפוח פרנסה ונישול והפסד האצויו.

וציווי 'כבד את' עומד אף הוא אל מול שפיטה מעוותת, לקבוע על מי ומתי נאמר, כשדרך קבע מקוים הוא ברוב אדיקות ושמייה אצל פורקי עול תורה ומצוות, שם מחויבת המצווה ביתר שאת לקרבו לחזקו ולעודדו, שלא להרחיקו חלילה מתוך הקהל, בה בשעה שנרמסת אותה המצווה ברצל זדון גסו ובאסמיות לב מרושעת אצל אותם ישרי דרך המבקשים לחשו בדבקות ובאדיקות בבני ארון ברית ה' לבל יפלו וימוטו חלילה בעיקולי הדרך, וכן הלאה והלאה לדאבון כל לב מרגיש וכל עין רואה ודומעת.

דומה כי זהו עומק העניין, שבשעה שבאים כל האומות לעתיד לבא לבקש שכר על 'פועליהם הרבים', ועל כך ש'ביבותם' יכלו ישראל לעסוק בתורה, למרות שכל מה שעשו לא היה אלא בשביל עצמם, לא צווקים עליהם שהם רוצחים אכזריים ושפלים, גם לא שהם גנבי ממון ומכלי נשמות ישראל, אפילו לא מסיחים בפניהם את האמת הנוקבת כל כך על גודל צביעותם לבא אחר חיי שחיתות מידות ומעשים שסאלו ועוד לבקש בעבורם שכר. אדרבה, יש אמת שחזקה יותר מכל אלו, מציאות שלא באה לתת בייחוד נוקבת

יְיִדְבָר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי (א,א)

איתא במדרש: בג' דברים ניתנה התורה, באש, ובמדבר. באש מנין "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ד' באש", במים, שנאמר "גם שמים נטפו מים". במדבר, "ויידבר ד' אל משה במדבר סיני".

הנה, הרבה מצות נצטוו ישראל בסיני, אף שלא הגיע זמנם לקיימם בטרם נכנסו לארץ. כל המצות התלויות בארץ, וכן "שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק, ולבנות להם בית הבחירה". ולא עוד, אלא שלפי דעת תנא דבי רבי ישמעאל "הואיל ונאמרו ביאות בתורה בסתם, ופרט לך הכתוב באחת מהן לאחר ירושה וישיבה, אף כל לאחר ירושה וישיבה" (קידושין לז,ב), היינו שלא נתחייבו באותן המצוות רק לאחר שגם נכבשו והתיישבו בארץ.

ויש להבין, אם כן, למה הקדימו לצוות להם את התורה כשהם עדיין עומדים בדרך, ולפניהם עוד מוטל לכבוש וללחום בל"א מלכים, לכאורה היה מסתבר ומתאים לצוות להם את התורה לאחר שיגיעו אל המנוחה ואל הנחלה?

אלא, ביאר רבינו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, כשהיו במדבר, אותו מדבר, שאין אפשרות להתקיים שם רגע אחד באופן טבעי - 'במדבר הגדול והנורא, נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין שם מים', 'ארץ לא זרועה' דוקא שם בהיותם במדבר בלי בית, ניתנה להם התורה. וגם עצם נתינת התורה היתה בצורה לא נוחה, כשהאש והמים התלכדו יחד נגד האדם "ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר... ויחרד כל העם אשר במחנה... והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ד' באש, ויצל עשנו כעשן הכבשן", "גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים", התורה ניתנה במצב בלתי נוח לגמרי. ורק אחרי כל אותן הפעולות - הקולות והברקים, האש והמים, רק אז, כאשר משה רבינו הלך להציר את ישראל - הם אכן התעוררו ושמעו ובאו לקבל תורה. אילו היכן למתן תורה עד הגיעם לארץ אל המנוחה והנחלה, אז היה מועיל גם בהתעוררות שמשה רבינו.

ומכאן פסק הרמב"ם (פ"א מהל' ת"ת ה"ח) שחיוב לימוד התורה הוא בלי יוצא מן הכלל, "בין עשיר בין עני בין בריא בין חולה ובעל יסורים", שהרי גם התורה ניתנה במצב לא נוח!!!

יְיִדְבָר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי (א,א)

בנוסח אחר רבינו מרן בעל ה"אבי עזרי" זצ"ל, והרי זה בבחינת שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד, כך: נראה כי כוונת חז"ל באה להורות לנו, כי בקרב האומה הישראלית טמון כוח מיוחד לשמוע ולקיים את דבר ד' בכל זמן ובכל מצב!

וכפי שנתנית התורה לישראל היתה באש במים ובמדבר, כך גם עם ישראל דבק בתורה ובמצות - באש, במים, ובמדבר.

וכוונת הדברים, כי בכל מצב שהיהודי נמצא ועומד בו, מוטבעים בו כוחות כדי שיוכל להחזיק בעץ החיים, לעמוד בנסיני למרות הקושי והתק.

זהו טבעו של עם זה, שיכול לעמוד ולהתנסות גם במצבים קשים, וחז"ל מלמדים אותנו כי התורה שניתנה להם באש מים ומדבר, נותנת גם כוח לשומריה לקיימה במסירות נפש - באש מים ומדבר.

דוגמת זה ראינו בקריעת ים סוף, כאשר היו המצרים מצד אחד והים מצד שני, וישראל קפצו לים מתוך אמונה חזקה בהש"ת.

וכן במדבר, הלכו ישראל ארבעים שנה ללא שטח אדמה, כאשר אפילו ד' אמות לא היה להם תחת כפות רגליהם, אבל החזיקו בתורת ד', כי אמונתנו ותורתנו לא תלויים בפיסת קרקע כזו או אחרת.

וזהו דבר שלא נמצא דוגמתו אצל אומה אחרת, כיצד עם ישראל מחזיק אלפי שנים בגלות מרה תוך כדי גזירות שחיתות ומשדות, ובי"א אנו חיים וקיימים בזכות הבטחתו ית"ש, ועלינו להמשיך כך בשיטה הישנה שלנו, ולא ללכת אחרי רעיונות ושיטות אחרות, כי זאת התורה היא ירושה היא לנו, ועלינו להחזיק בה.

יְהִי לְהוֹיָם יִחְנוּ וגו' וְשִׁמְרוּ הַלּוֹיִם אֶת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁפַּח הַעֲדוּת (א,נד)

בפסוק זה מבואר, כי ניתנה ללוויים עבודת שמירת המקדש.

והנה לענין שאר העבודות שהלוויים מופקדים עליהם, כגון משוררים ושוערים, מצאנו דין מפורש שאם הם החליפו זה עם זה - משורר ששיער ומשוער ששורר, הרי הם במיתה (ערכין יא,ב), והקשה מרן ר"י הלוי זצ"ל, מדוע לא נתבאר הדין אם החליפו הלוויים עבודתם בשמירה, דהיינו משורר ששמר על המקדש או שוער המגין דלתות ששמר על המקדש, האם גם בזה יהיה חיוב מיתה, או שמא האיסור הוא דווקא בשינוי של שוערים ומשוררים?

והעיד בנו, ראש ישיבת בריסק הגאון האדיר רבי מאיר הלוי סאלאווייץ זצ"ל, כי לאחר שהקשה זאת מרן זצ"ל, הוא התבונן וקרא מדברי הרמב"ם בהלכות כלי המקדש פרק ג' הלכה ב', כביכול משם מתורצת הקושיא, אך לא פירש.

וזה לשונו שם: "עבודה שלהן היא שיהיו שומרים את המקדש, ויהיו מהן שוערין לפתוח שערי המקדש והגוף דלתותיו, ויהיו מהן משוררין לשורר על הקרבן בכל יום". **וביאר הגאון זצ"ל,** כי הנה הלוויים אינם רשאים לעבוד אלא לאחר מינוי מיוחד שניתן להם כדי לעבוד, ומדברי הרמב"ם מבואר שלמינוי זה נזקקו רק המשוררים והשוערים, אך אין צריך מינוי כזה לשומרי המקדש.

ועל כן דקדק בלשונו, כי ל הלוויים - "עבודה שלהן היא שיהיו שומרים את המקדש", אך לשמירה זו לא צריך מינוי מיוחד, כי היא עבודה של כולם. אלא שמתוך כלל הלוויים השומרים על המקדש, עוד ממנים כאלו שיהיו מהן שוערין, וכן שיהיו מהן משוררין... **מעתה** נראה פשוט, שלעבודה שזקקים בה הלוויים למינוי מיוחד, שם אם החליף לוי ועבד במקום חבירו הרי הוא במיתה, ועל כן משורר ששיער ושוער ששירר חייבים. **אולם** משורר ששמר וכן שוער ששמר, בזה אין מקום לחיוב מיתה, וזאת מאחר וזו עבודה שלכל אין צריך בה למינוי מיוחד, וממילא היא לא הוזכרה לחיוב עליה.

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דִּבֶּר ד' אֶת מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי (ג,א)

מביא רש"י מביא את דברי חז"ל: 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמֹשֶׁה' - ונקראו תולדות משה לפי שלמדן תורה, מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו.

רוממות הפרשה

הרב
יצחק
ליסון

מפני הפרשה

וביאר בזה רבינו ג"ע החיד"א: הדבר ידוע כי פעמים 'אבא מוכי ברא', וזאת כאשר הוא ירא שמים ודבק בד' בתורתו ובמצוותיו, אז בידו להועיל עבור בניו, להגן בעדם ביזכות אבות.

ומאחר ומשה רבינו לימד את בני אהרן תורה, הרי הוא כמי שילמד, ולכן כאשר חטא אהרן בעגל וביקש ד' להשמידו ככתוב

(דברים טז, כ) "וּבְאֶהֱרֹן הַתָּאֵנָף ד' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ, מאחר והוא עונש גם לבניו אחריו, עמד משה להתפלל ולבקש עליהם, מאחר והם כאמור נחשבים כבניו, שזכותו תגן בעדם אף בעולם הזה.

אלא שיצאו מכלל זה 'נדב ואביהוא', כי כפי שלימדונם חז"ל חטאם היה בכך שהורו הלכה בפני משה רבם, ומאחר והיה בזה משום פגם בכבוד רבם שכביכול מבעטים בו, הם חדלו בכך מלהיות לו כבנים, ולכן זכותו של משה לא הגינה עליהם.

ועתה נוכל לדרוש את הדברים היטב בפסוקים שלפנינו: 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דִּבֶּר ד' אֶת מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי' - כיון שלימד אותם משה תורה הם היו תולדותיו - בניו, אמנם - 'וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן נֶדָב וְאִבְיָהוּא' וגו', כאן מאחר שזכרו 'נדב ואביהוא', אומר עליהם הכתוב שהם היו רק 'בני אהרן' אך לא בניו של משה, וזאת כאמור מאחר והם נכשלו והורו הלכה בפניו - וזלזלו בכבודו [ואחר שזהו התואר של נדב ואביהוא, אף אלעזר ואיתמר זכרו בתואר זה].

וזהו שפסוקים הכתוב 'וְנִקְמָת נֶדָב וְאִבְיָהוּא לִפְנֵי ד' בְּהִקְרֵבם אֵשׁ נִרָה לִפְנֵי ד' בַּמִּדְבָּר סִינַי' - כל זאת מטעם שהם נותרו להיות רק 'בני אהרן' ולא בניו של משה.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

"כָּל פְּקוּדֵי הַלּוֹיִם וגו' מִפֶּן חֲדָשׁ וּמַעֲלָה שְׁנִיִּם וְעֲשָׂרִים אֲלֶף"

(ג,לט)

יש להתבונן, כי דווקא שבת לוי שהוא הנבחר והמובחר מכל שאר שבטי ד', נתגלגל הצבא כי מנין אנשיו מועט בהרבה ממנין שאר השבטים.

וביאר בזה רבנו "וְנִקְמָת נֶדָב וְאִבְיָהוּא לִפְנֵי ד' בְּהִקְרֵבם אֵשׁ נִרָה לִפְנֵי ד' בַּמִּדְבָּר סִינַי" - כל זאת מטעם שהם נותרו להיות רק 'בני אהרן' ולא בניו של משה.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

ובזה יאירו דבריו של התנא (עירובין טג,א): 'רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן, כלומר, אלמלא היו נדב ואביהוא מורין הוראה בפני רבן, על כל חטא אחר היה משה מגין עליהם ביזכות אבות', שהרי הוא נחשב להם אב מאחר ולימדם תורה, ומה שגרם שהוסרה מהם זכות הגנה זו, היה מה שהורו הלכה בפניו, ובכך אבדה להם זכותו של משה, וממילא נענשו על חטאם.

על הפרק

המשך
מעמ' 1

למרות היותה מוכרחת, אלא להאיר את האמת במלוא הדרה. 'שטים שבעולם' זהו הביטוי החזק הממצה והמבטא יותר מכל את אותה מציאות חיים קלוקלת ומקולקלת, כי מי שסבור שעם כל כך הרבה חטאים ומצוות מדומות הוא עוד עושה את רצון הבורא, וחושב שהוא רשאי וזכאי לקבל על כך שכר, אין שום מילה בעולם שתבטא את עיוות מוחו ורפיסות רעיונו מלבד מילה אחת ויחידה - שוטה!

פתיחת ברז של מיחם מים חמים או דוד שמש ביו"ט כשנכנסים בעקבות כך לתוכו מים קרים

שאלה: כיום מצויים מאוד במוסדות ומקומות ציבוריים וכדו' מיחמים למים חמים, אשר בזמן שמוציאים מהמיחם מים חמים, תיכף ומיד, בכדי שלא יחסר מים, נכנסים מים קרים מהברז, ומתבשלים בתוך המיחם. נידון השאלה, האם מותר ביו"ט להוציא מים חמים מהמיחם, כשיש לו צורך בבישול המים הנוספים, וכגון שעומד הוא סמוך ליציאת החם, ויש לו שיעור די והותר של מים חמים לצורך יו"ט, האם נימא דהואיל וע"י מעצת הוצאת המים גורם לבישול שלא לצורך יו"ט, הרי שאסור, או לא.

תשובה: בעיקר מלאכת אוכל נפש ביו"ט יש לדון, באם הוא עושה מעשה לצורך אוכל נפש, ואגב כך נטפלת למעשה זה מלאכה שאינה לצורך היום, וכגון במקרה דידן, האם יש לאסור מחמת פסיק רישא שתיעשה המלאכה שאינה לצורך כלל, או דמכיון והמעשה עצמו נעשה לצורך יו"ט, וש"י אוכל נפש לצורך יו"ט, נימא שייחשב הכל כנעשה לצורך, גם על המלאכה הנטפלת, ומכיון שפתיחת הברז נעשה לצורך, נחשב גם הבישול של המים הנכנסים לצורך, וש"י.

ולכאורה אפשר להוכיח מסוגיא בביצה (כגא) דשרינן לצלות ביצה אגומרי, אע"פ שבשעה שמניח הבשר ע"ג הגחלים ייכבו מעט מהגחלים, וכמו שביאר רש"י שם (ד"ה רבא) הטעם מכיון שהוא לצורך אוכל נפש.

וכמו"כ מבואר גם בתוס' (ביצה כחב, ד"ה גריפת) דגריפת תנור כדי לאפות בתוכו חשיבי מכשירי אוכל נפש, הרי דאע"פ דשווי גומות אינו צריך לצורך אוכל נפש, אפ"ה התירו גם מלאכות הנטפלות.

ויש שרצו להקשות מסוגיות אלו על הוראת **מרנא החזו"א זיע"א** לגבי הוצאה ביו"ט [הובא בדינים ונהגות הל' יו"ט] לאסור ללבוש חליפה שנקרעה המתלה חלקית ועדיין תלויה ועומדת, משום דחשיב הוצאה שלא לצורך. ואע"פ שלבישת החליפה נעשית לצורך יו"ט, אפ"ה נחשב הוצאת המתלה עם החליפה כהוצאה שלא לצורך. ולא אמרינן להתיר משום כך שעצם לבישת החליפה הוא צורך, וממילא יחשיב גם את הוצאת המתלה כהוצאה לצורך.

אמנם יש לדחות שאין שני הנידונים דומים כלל, דלבישת הבגד אינו נחשב הרי למלאכה, ולכן לא שייך לומר בזה 'מתוך שהותרה', דאין זה מלאכה שהותרה שאגב נתייר מלאכה אחרת. משא"כ במלאכה שהותרה ביו"ט, וכגון בנידוננו גבי בישול שהותרה ביו"ט לצורך אוכל נפש, בזה שייך לומר שמתוך שהותרה מלאכה זו הותרה אגב גם מלאכה אחרת. ופשוט.

והנה בשו"ע (סימן קטגא) כתב: 'אסור לאפות או לבשל או לשחוט ביו"ט לצורך מחר, אפילו הוא שבת או יו"ט'. והאריך בזה מאוד מרן הגר"ש **אויצטראך זצוק"ל**, הובא בדבריו בישולחן שלמה (שם בהערות): 'על דבר שאלתו. הנה באמת תמיד היה אצלי פלא עצום שהראשונים כמלאכים ובשו"ע לא הזכירו כלל לחשוש דמשום ספיקא דאורייתא אסור לבשל ולהבעיר אש או להוציא ולהכניס בכל ביהשמש"ש של מוצאי יו"ט וסומך לו, דאולי תיכף בגמר מלאכה כבר הוי זילמן ונמצא שעושה מיו"ט לחול, ובפרט שלהחוששים גם לשיטת ר"ת הרי הוא ארוך של שעה וחומש, וצריכים להיזהר גם כל שיעור ביהשמש"ש של לפני סוף השקיעה, והרי ידוע שרגילים להמשיך בהבערה ובהוצאה והכנסה ולהעביר ד"א כמו בכל היום.

ולכן לולא דמסתפינא הייתי אומר שהם סוברים כיון דמלאכת אוכל נפש לא חשיב כלל לענין יו"ט לגדר של מלאכת עבודה, וכידוע מיש הר"ן דאין זה מפני שהאיסור רק נדחה מפני צורך יו"ט אלא הרי זה ממש היתר גמור, ולכן אף שהאופה מיו"ט לחול לוקה, ואפילו לרבה דסובר שאינו לוקה הוא רק מפני הטעם של הואיל ומיקלעי אורחין דאין זה שייך כלל בנז"ד, מ"מ אפשר דכל זה דוקא במתכוין על אחר זמן, ולא כדי ליהנות ממש מיד אלא מפני שא"א ליהנות מהאור רק ע"י הדלקה או להבעיר כדי לבשל ולאכול מיד, וכן לענין הוצאה והכנסה היה ודאי רובא שיהא נעשה ממש הכל כהרף עין, ככה"ג אפשר שהי' פשוט להם דלא חשיב כלל לענין יו"ט כעושה מלאכה, והוא היתר גמור אפילו אם גלוי וידוע למקום שלמעשה ההדלקה היתה ממש לצורך חול, מ"מ אין זו לא מלאכה ולא שום הכנה מיו"ט לחול, ואף לאחר שנוכה לשמור בהתרת

רוממות ההלכה

הרב
ישראל
לנג

ענינא דינא

הספיקות ונדע ברור מתי יום ומתי לילה ג"כ אפשר שיהא מותר בכה"ג מה"ת.

וכמו שבסעודה שלישית של שבת אין חוששין בביה"ש לברור אוכל מפסולת כדי לאכול לאלתר וגם מותר לקלוף קליפין שהן פסולת סמוך לסעודה כדי לאכול בסוף הסעודה ואין חוששין כלל לברור משבת עבור לילה שמה"ת הוא ודאי חול כו' כך גם ביו"ט במלאכת או"י כשזה ממש לאלתר אין זה חשיב כלל בגדר של מלאכה.

אך מי שיש לו חשבוני שלא ליהנות מהמאכל רק כעבור דקה או שתיים, כגון שהוא בש"י והמאכל הוא חלבי וכדומה, כגון דא שפיר אסור בביהשמש"ש משום ספיקא דאורייתא כיון שכונתו על אחר זמן ודינו כספק אופה מיו"ט לחול, ודבר זה הרי פשוט מאד ולא היו צריכים כלל לכתבו, אבל לא כשרוצה ממש מיד דא אין זה לא בגדר מלאכה היום, לא בגדר של הכנה מיו"ט לחול, ונמצא לפי"ז דכמו שהיה מותר במלאכת או"י כלל וגם, כך הוא מותר גם לעת ערב כשרוצה ליהנות מיד כשאינו חושב כלל על שום זמן כו'.

גם משמע קצת כדברינו מהתוס' בביצה (כבא, ד"ה אין) שכתבו יומה שנהגו העולם להדליק נר מיו"ט לחברו ואין מוקדקין אם הוא לילה דהוי הכנה ואין יו"ט מכין לחברו, י"ל דאע"ג שאינו לילה מ"מ הוא סמוך לחשיכה ואף באותו יום צורך הוא אותה הדלקה. ומשמע דאם מדליקים בשחשיכה קצת והוא ביהשמש"ש, כ"ש עדיף טפי ואין חוששין דשמה בשעה שמדליק עדיין יו"ט ובשעה שנהגה כבר לילה, והא דכתבו התוס' בפסחים (דף מו, ב, ד"ה רבה), דהרודה חלות דבש ביו"ט לר' אליעזר לוקה, ולא אמרינן הואיל משום דמיייר ברודה סמוך לשקיעת החמה שאפי' יבואו אורחים אין שעות ביום לאוכלו, צ"ל דשם הו"ל כרודה להדיא לצורך חול ולכן אסור מה"ת.

אך כעת כשנדע לי **שרבנו הרע"א ז"ל** [בתשובה הנדפסת בגנוי רע"א סימן כא, ורמזה בגליון השו"ע סימן תצה] ועוד, כתבו להחמיר ולחוש בזה במלאכות דאורייתא לספק איסור תורה, בטלה דעת, ואף שלענ"ד יש לה מקום בסברא, ע"כ. **אמנם** ראש מש"כ שם להגיה בשם תלמידי אחד, שהגרש"ז הסתפק מאוד לגבי עישון סיגריה בבין השמשות של מוצאי יו"ט, דיש לעיין האם מותר לאדם להדליק סיגריה אז, היות ולכאורה זה ספק דאורייתא שהוא מבעיר לצורך חול, והאם גם בזה נחשיב את זה עישון עד סופו כשימוש אחד, וצ"ע.

והנה רבנו מרן ראש הישיבה הגר"ש אויערבאך זצוק"ל הורה בזה נמי להיתר, כאשר האריך מאוד מרן זצוק"ל בסוגיית 'הכנה דרבה' [הדברים מובאים בספר הזכרון 'מבקשי תורה' לזכרו של אביו הגדול זיע"א עמוד עג, ולגודל התביעות נצטט ממש"כ מרן זצוק"ל בהקדמתו ברוב ענוותנותו: 'יהנה לא זכיתי ללמוד מס' ביצה בלימודי הישיבה, ונתתי אל לבי עתה ללמוד קצת עיון בשמועה קמא דמס' ביצה, אשר רבו פארותי, ושיטות הראשונים והפוסקים, וזה אשר עלתה במצודתי הדלה לבאר קצת בזה בס"ד']. בתוך הדברים נכנס מרן זצוק"ל לדון גם בנידון הנזכר, וזה לשונו הנהגה שם: 'ובענין להוציא מים מים מיחם [בבילד] ביו"ט, שצ"י הוצאה נכנסים מים ומתבשלים, דבפשוטו אין איסור בישול משום דראוי לבו ביום, והעירוב בזה דהרי כל מים שיוציא אין להם היתר, אלא ע"י שיוציא בו ביום המים שנתבשלו, וא"כ כשיגיע לסוף היום שלא ראוי ליומם, נמצא מבשל מיו"ט לחול, וא"כ בטל ההיתר מתחילתו, כיון שבהכרח יגיע למצב של בישול מיו"ט לחול. ולהנ"ל נראה דהנהאם נמצא את הזמן עד להרף עין, יוצא שמעשה הבישול בסוף היום, תחילתו סוף היום וסופו תחילת היום הבא, ואין כאן איסור תורה, לא מבעיא ביו"ט הסמוך לחול, אלא אפי' ביו"ט הסמוך לשבת, י"ל דאין איסור תורה, וכמש"נ.

וגם מבחינת המציאות למעשה, כשכא להוציא מים בזמן שכבר נכנס לבית הספק, הרי איכא ספיקי טובא, דאו שכל הזמן קודש או כולו חול, וגם בהתחלת הזמן הרי שייך כנ"ל שנתחילתו קודש וסופו חול, או קדושה אחרת דלא מצטרף לאיסור דאורייתא, ובפרט שזה מעשה שיעקרו אוכל נפש להוציא מים לשתי, ורק גרר דפס"י ש כאן גם מבשל, וקורב מאוד שכה"ג אין מיחוש לאיסור מלאכה ביו"ט, ואכמ"ל, ובפרט בצירוף כל הנ"ל [וביו"ט הסמוך לשבת יש גם דעת הר"מ דצרכי שבת נעשים ביו"ט, וכמש"נ], ומכל הלין מבואר דאין לחוש בכה"ג של דורא דמלאכה של פס"י, וכמש"נ בס"ד.

רוממות האומה

מעלתם של עם ישראל בין העמים

הרב
חיים
חייט

פרק ה' - אחרון

נספח בשולי הדברים - בין רחמים לאהבה

אכן, לכאורה נסתרים דברינו מהגמ' (ע"ז כה, ב) שהתירה יחוד בת ישראל עם העכו"ם, כיון "שאשה כלי זיינה עליה", ופירשו התוס', שמכיון שאשה אינה בעלת מלחמות ומריבות כרשי - מרחמים עליה, וכע"ז כתב הרא"ש שם, שלפי שאשה אומללה ושפלה, ואינה בעלת מלחמה - מרחמים עליה, ואין הורגין אותה. נמצא אם כן, דשנאת אומות העולם אינה חוק טבעי בל יעבור, אלא היא תלויה בתחושות אנושיות כרחמים, היכולות לבטלה לגמרי.

ונסתרו דברינו לגמרי, דרחמים עיקרן הוא ביטול וסילוק השנאה לגמרי, מכא נשיאה בצער הזולת, ודאגה אנושית ממצוקות, והיא הגבלה וחולשה טבעית של מצפון בן האנוש, וכמו שביאר הכוזרי בראשית מאמר שני, "מייחסים אנו לאלוה-ה רחמים וחמלה, אם כי לפי מהותם בנו, אין אלה כי אם חולשת הנפש והפעלות טבעו, דבר אשר לא יתכן בו יתברך", וכמו שביאר הרמח"ל [מסילת ישרים פ"ד], שכל האומר שהקב"ה בעל רחמים ומבטל שנאתו - יוותרו חייו, רק הכוונה בהנהגת הרחמים, היא עיכוב מעשי בשלושה צדדים בקיום העונש, "מדת הַרְחָמִים הִיא הַנְּתִינָה הַפֶּךְ הַשְּׁלֵשֶׁה דְּכָרִים שֶׁכָּרְנוּ, דְּהִינָּה, שִׁיתָן זְמַן לַחֲסֹא וְלֹא יִתְּנוּ מִן הָאֶרֶץ מִדַּת כְּסָחָטָא, וְשֶׁהַעֲשֵׂשׂ עֲצָמוֹ לֹא יִהְיֶה עַד לְכָל, וְשֶׁהַתְּשׁוּבָה תִּתֵּן לַחוֹטִאִים בְּחֶסֶד גָּמור".

ואינו דומה לפחד, שהיא הבנה שכלית והגיונית הבאה לאדם עבור עצמו, המביאה אחר כך להרגש מעשי המונע רק את ביצוע שאיפות ורצון החושש, מפני דאגתו מנזק עצמו, ואינו חולשה והגבלה של כוחות הנפש, אלא כלי המהווה יתרון עבור עבודת האדם השלם, וכמאמר הפסוק "אשרי אדם מפחד ממך", ומכיון שאינו יכול והגבלת השנאה בשום צד, ודאי שאין להקשות מפחד העכו"ם על נצחיות ושורשיות שנאתם לעם התורה.

ואולי יש ליישב, שבאמת אין כוונת הראשונים שרחמי עכו"ם על אשה הם רחמים

אנושיים. שהנה לכא"ו צריך בירור, מדוע לא תניק נכריה תינוק בן ישראל וחוששין להריגתו, הרי כל תינוק ודאי שתרננו מחמת שאינו בן מריבה מלחמה. ואשר מבואר מזה, דכוונת הראשונים ב"הרחמים", היינו חשש ופחד עבור עצמו, מן יסורי המצפון העתידים לו אם יהרגנה, ואין שום ביטול והגבלת שנאת העכו"ם לכל אשר שם ישראל נקרא עליו, מה שאין כן בתינוק יהודי, שאין ליבו נוקפו, כיון שידוע שיהא איש בן מריבה מלחמה לכשיגדל, אבל ודאי שאי אפשר שיהא סרך רחמים בשנאה התהומית הכבושה בלב העכו"ם, במורשת תורשתית מדורית דורות.

אבל עדיין יליע, ממש"כ בבריתא דספרי ובאדרי"ם על נשיקת עשוי ליעקב, אמר רשב"י הלכה היא בידוע שעשוי שונא ליעקב אלא שנכמרו רחמינו אותה שעה ונשקו בכל ליבו. ואולי יש לחלק בין עשוי וישמעאל עצמם לזרעם. וצ"ע.

ועל כן נראה, שיש לבאר בדרך אחרת. דהנה כתוב בתהילים (קג"ג) "כרחם אב על בנים, ריחם ה' על יראיו". ובאר הדר"ק שם, כי אין רחמים גדולים יותר כרחמי האב על הבן, ולכאורה הדברים דרושים הבנה, דהלא ודאי דאין אהבה כאהבת אב לבנה, וכנבואת ישעיהו בן אמוץ (סו"ג) "כאיש אשר אמו נתחמנו" ובאר המצודות דוד וכן בדר"ק שם, דרך האם לנחם את בנה יותר מן האב.

ובהכרח הבניאור הוא, דהרחמים והאהבה הן שתי מידות נפרדות בהוויתן זו מזו, דאהבת בן אנוש טיבה חפצו העז של האדם להיטיב והרבות כח תנינת עצמו, וכל יסודה הוא אהבת האדם אל יגיע כפיו, בהרגישו שהזולת הלזה חלק אינטגרלי מעצמיותו הוא, וכמו שביאר המסילת ישרים [פ"א] את מצוות העשה של תורה, ואהבת לרעך כמוך - כמוך בלי שום הפרש, כמוך ממש. מה שאין כן, רחמי בן אנוש הם התעוררות תחושות חמלה כלפי מצב הזולת, מכאן צורך הזולת ומצבו בלבד, ואין רחמים קבועים בלב בן האדם על זולתו, אלא בהתמשך מצב חוסר האונים אצל רעהו, אבל אין אדם מרחם על עצמו, מכיון שהאדם אוהב את עצמו, ואין הדאגות לרחמים מחמת מצב האדם במקום אשר האהבה חסרת שיעור היא, וההרגש הלזה ממצפון כל בעל חי בעל כורחו, ומשום כך נחשב הוא חולשה נפשית אשר לא יאה שתתהווה אצל

“סדר” ר

כלימוד סוגיא, חיוב גמור שמוטל עליו, אבוי אם לא יקיימו.
 “זה אותו ר’ שמואל? או שזה פשוט יהודי מרומם במדרגות שלא הכרת ולא דמיית ולא העלית על דעתך?” - שאלתי את עצמי, ואף השבתי וסיכמתי: - “לא, פשוט לא הכרת אותו, וחבל, איזה הפסד, אילו ידעת שכל מי שחווה תפילת שבת במחיצתו יוצא אדם אחר, בוער באש השבת, הלא היית משתדל בכל כוחך ללכת להתפלל במחיצתו, גם להבעיר את הלב בלהבת השבת וגם כדי לרומם את התפילות שלך.”
אוי חבל, כמה חבל, שלא ידעת כל זאת בחייו. - כאבתי לעצמי.
כמה מועזתה היא העובדה שהיית צריך לעבור כזו לויה נוראה, כזה אסון, כדי לגלות את ר’ שמואל. - סיכמתי לעצמי ולידידי שהטו אוזן לרגשותיי.
ומאז צמוד אני להספדים ולסיפורים, לא מפסיק להאזין ולא שבע משמוע. כל תיאור וכל סיפור משנה לי את ההסתכלות על החיים, את הגישה לתורה, את הגישה לתפילה, כל סיפור-תיאור מרומם לי את המוח לפסגות חדשות, כאלו שלא תיארתי לעצמי מעודי שיתכן כזאת.
אודה ואבוש, התרגלתי לרעיון שכל סיפור מפתיע מזווית אחרת, עד כדי כך שאני מצפה להפתעות הללו... וכל חיותי בזמן האחרון נובעת מגלוי סיפורים חדשים וזוויות הסתכלות חדשות על כל מה שהכרת.
אולם שגם בזה גופא ישנם הפתעות, זה אולי ארוך, אבל אגול בפניכם הקוראים היקרים את הפתעות ההפתעות, כנ”פ מבחינתי, עד שכל כולי “נתפסת” לסיפור-תיאור שלפנינו ואני חושב עליו בלי סוף וחי אותו, ומספר אותו לכל מי שנקלע למחיצתי, בין אם ירצה בין אם לא.

א. ה.

היה זה בהספד שהתקיים בישיבת פוניבז, ההספד של הגאון רבי יוסף פטרוף שליט”א, הספד שהדהים את העולם, הוא דיבר שם על “תורה דיליה”, התורה היא שלך! הספד שלם שכל מילה היא יסודות גדולים אותם צריכים ללמוד בעיון ולהשיב אל הלב.

בתוך הדברים הנפלאים שמת לי לב לדבר חדש שלא ידעתי עד הנה, אעתיק את דבריו הקשורים לאותו ענין: “תמיד היה אומר ר’ חיי בהם - לחיות את החיים האמיתיים הוא חי את זה ככה, שיש חיים האמיתיים ומהצד השני לא עומד חיים של שקר אלא חיים של כלום, זה לא חיים, זה כלום, החיים היה דברי תורה, עוד פעם לקרא את הגמרא עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם, לא רק להגיע לחידושים לא כדי לבנות מערכות אלא פשוט את הגמרא עוד פעם ועוד פעם, שופר שנשדק... לארכו... דעת רש”י... דעת תוס’... מה הוא אומר... מה הוא אומר... זה יכול היה להיות עשרות לפעמים עשרות פעמים, עוד פעם ועוד פעם, פשוט לחזור פעם אחר פעם, מה רש”י אומר... מה התוס’ אומר... מה ההר”א... מה המסקנא... לא רק בשביל תכלית להגיע לחידוש אלא בשביל לדעת פשוט מה רש”י אומר... מה כתוב בגמרא... כמו שהגמרא אומרת “חביבה כשעה ראשונה” הוא היה תמיד מזכיר גם את ההוא מתנפל עליה והתורה מתנפלת עליו... הוא כל כך חי את זה. הוא אמר לי לפני כמה שנים שההרגשה שלו שגם אם הוא לא היה לומד עד היום כלום, אפילו לא היה יודע כלום, יש לו את החשק להתחיל הכל מחדש, להתחיל ללמוד מא-ב להתחיל לבנות, להתחיל ללמוד, להקיף את התורה. היה ממשמש בדברי תורה, כל דבר הוא משמש ופושפש פעם ועוד פעם ועוד פעם, וכל זמן שאדם ממשמש מוצא בהם טעם, זה לחיות את הדברים, לקרב את זה ללב, תורה דיליה...”

בהמשך הדברים מספר הגר”י פטרוף שליט”א: הוא היה אומר לי, על הגמרא בתחילת “מאמתי” שזה ה”ברכי נפשי” של התורה שבעל פה, כמה נפלא, איזה ברכי נפשי זה, היה לו טעם באמר אבי! באמר רבא!... מתרפקת על דודה היה אצלו כל כך מוחשי הוא מתנפל על התורה והתורה מתנפלת עליו, הוא הרגיש איך שהתורה מתנפלת עליו הוא חי את זה ממש...

כששמעתי את הדברים הנפלאים הללו שהיו המשך להספדו בלוייה, גיליתי כאן התחלה של דבר חדש עבורי אותו לא ידעתי עד הנה. ר’ שמואל היה מסוגל לקחת כמה מילים של גמרא, של משנה, ופשוט לחזור על זה עשרות פעמים, להקטין את כל דבר אחד פעם, כפשוטם, לפני החידושים והמערכות והסברות העמוקות, לקחת את הגמרא כפשוטה ולהתרפק עליה באהבה גדולה, הוא מתנפל עליה והיא מתנפלת עליו...

א. ה.

עדיין לא הפנמתי מה זה אומר לי באופן אישי...
שמעתי שיש כאן “דרגה” ויכולת של לימוד פעם אחר פעם דברי הגמרא כפשוטם. גם לא שיערתי עד היכן הדברים מגיעים חשבתי שזה היה קורה לפעמים, אולי פעמים רבות, אבל אז האזנתי להספדו של הגאון רבי אליהו ווינר שליט”א שנאמר בישיבת מעלות התורה, ואז בתוך הדברים אני שומע שהענין הזה של החזרה פעם אחר פעם על מילות המשנה והגמרא כפשוטם היה מחזה יומיומי, כך זה היה חוזר ונשנה מידי יום.

רבי אליהו ווינר למד עימו את הארבע דפים הראשונים של כירה במשך שנה וחצי, הסוגיות העמוקות והקשות. הלימוד היה בזמן סדר שלישי לאורך הלילה. סדר הלילה אצל רבינו התמשך בין חמש לתשע שעות, יש שהוא היה נופל על משמרתו בשעה שתיים בלילה ויש שהוא היה לומד עד אור הבוקר. רבי אליהו ווינר תיאר איך שבשבתם בלילה הוא היה מחכה לנמנום כדי שיוכל לקיים בעצמו ענין תינוק הבורח מבית הספר כדי ללכת לישון, ואילו רבינו היה ממשיך עד הבוקר ושואל למחרת לאן נעלמת באמצע?

הסדר היה מתחיל כך: לא משנה באיזה שלבים בסוגיא בעומקה היו אוחזים, הרבע שעה הראשונה הייתה מתחילה מהמשנה, דברי המשנה כפשוטם, “כירה שהסיקוק בקש ובגבא”, בהתלהבות באש סוערת, ועוד פעם, ועוד פעם, ועוד פעם, המשנה כמות שהיא: “כירה שהסיקוק בקש ובגבא נותנים עליה תבשיל, בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר”, ועוד פעם “כירה שהסיקוק בקש ובגבא, מה זה קש? מה זה גבא? אומר רש”י קש זנבות הישבוילין, גבא הנגבב מן השדה”, ועוד פעם: “כירה שהסיקוק בקש ובגבא נותנים עליה תבשיל, מה זה קש וגבא? הסיקה חלשה” ועוד פעם בהתלהבות הולכת וגוברת: כירה שהסיקוק בקש ובגבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים

מכתב מרומם ומפעים מיוחד לחג השבועות - חג מתן תורתנו, שהתקבל במערכת הגליון מאחד מחברי המערכת, ובו תיאור נורא הוד ממהלך תורתו של רבינו הגדול מרן ראש הישיבה זצוקללה”ה, יחד עם מסר מפעים ומחייב לדורות. [לא נגענו, רק הוספנו חלוקה לפי אותיות, למען ירוץ בו הקורא]

א. א.

אמר הכותב: ברצוני לחלוק עם כלל קוראי “רוממות” חויה נפלאה ועצומה, שהעניקה חזק גדול וחוללה מהפכה בקרב בני תורה רבים.
 לא זכיתי ללמוד תורה ממש מפי רבינו מרן ראש הישיבה זצוק”ל, ועל אף שזכיתי הרבה לראות את זיו פניו, בילדותי ובצעירותי, בבחורות ובשנות אברכות, לא נמנית על תלמידיו.

אך כמו רבים שאבתי חזק מדברות הקודש שנשא רבינו הגדול זצוק”ל במעמדות הגדולים והנשגבים בו התאספו רבבות אלפי ישראל לשתות בצמא את טללי התחיה שהרעיק עלינו. כמו רבים לקראתי בשקיקה כל דיבור של חזקת יציא מפי והתפרסם ברבים.

איי, מי לא מכיר, תתפוס היום ילדים בני תשע, והם יחזרו לך אפילו באמצע הלילה, על ה”אורח חיים למעלה למשכיל למען סור מן שואל מטה” עם הפשט של הגאון, שרבינו הגדול חזר על זה פעם אחר פעם, עד שזה חדר ללב עמוק עמוק, והפך לחלק מאיתנו.

איי, מי לא מכיר את המעשה עם הטשיבינער רב שנהיה חיור כסיד ההיכל כששמע שהולכים לגעת ב”לב” של כלל ישראל!?

איי, מי לא יודע מה זה נקרא “אני בינה לי גבורה”?

והעיקר, איך שייך לשכוח, את ה”אתה בחרתנו”?

איך שייך לשכוח את ה”בכל יום יהיו בעיניך כחדשים” “אשר אנכי מצוך היום”?

היום, קיבלנו את התורה, היום ראינו את הקולות והברקים, היום, היום, נו אז אם קיבלנו את התורה היום, איך שייך לחשוב על חולשות ועל בדיעבד?

רבינו החדיר לנו את העניינים האלו בעצמות! פעם ועוד פעם ועוד פעם!

א. ב.

ובאותו מוצאי שבת מזעזע, רות הגענו הבשורה המרה על הסתלקותו הפתאומית, וכולנו בכינו שעות רבות מאין הפוגות ולא האמנו שיתכן כזאת בעולם, שאכן המציאות הנוראה היא כזאת.

ולמחרת בעת הלוייה הנוראה, יחד עם הבכיות המזעזעות שבקעו מפי כל, ולא אאריך, או אז באמצע ההספדים, נכון יותר בהספדו של הגאון רבי יוסף פטרוף שליט”א מבעד למסך הדמעות האינסופיות, שזלזו כמים, פתע חילחלה בי הבנה איומה.

היה זה כשזעק רבי יוסף בקול מר: “מתרפקת על דודה - מתרפקת על דודה, אמר אבי אמר אבי”, אז חלף בי זעזוע אדיר מאין כמוהו, הבנתי שלא זו בלבד שאיבדנו אבידה שאין לה תיאור ושיעור בעולם, כי אם התבררה לי מציאות פשוטה ומפחידה עד מאוד, לאמר: לא הכרנוהו! מתגלה כאן רבי שמואל חדש! שלא ידעת מיהו, ושלא הכרת מעולם.

וככל שחלפו הרגעים ונשמעו ההספדים ונשמעו הסיפורים מפי התלמידים התבררה המציאות המזעזעת הזאת אשר היא מכה בי בכל עוז ותוקף: פשוט לא הכרת את ר’ שמואל, ולא ידעת מיהו. מה שחשבת עליו במשך כל ימי חייך, הערכת אותו והערצת אותו עד בלי דם, היה עם השגות מוגבלות, קטנות וקטנטנות, השגות של ילד קטן מהגן, המהיה לעצמא את דמותו של אחד האבות הקדושים וחושב שגדלותם הסתכמה בכך שהאבות הקדושים אף פעם לא שכחו לברך על המחיה. וכדו’.

ממש צמצום המוחין.

א. ג.

העובדה הזאת הגבירה את תחושת האבדן הבלתי נתפסת. “מה” - אמרתי לעצמי - “היה כאן יהודי גדול, ראית אותו פעמים רבות, ראית אפילו את התמדתו הנוראה, גם את זה ראית, וחשבת שכל הענין שלו מתחיל ונגמר בזה שהוא מתמיד גדול שלא ישן בלילות, זה ההבנה שלך בר’ שמואל? לא ידעת שהייתה כזאת מציאות שהיה מפחיד להיות עם הארץ לידו, לא לדעת משנה מפורשת או פסוק מפורש, וכל מי שזכה להיות מקורב במידה כזו או אחרת, היה פשוט רועד מפחד שמא יתפס במשהו שהוא לא יודע ואז הוא יתבייש, בוש שיעדיף להקבר באדמה ולא להתפס בטעות. האם ידעת שאותו ר’ שמואל שראית אותו רבות הייתה מציאות כזאת בסביבתו שהיה פשוט פחד להיות עם הארץ לידו, וכך הוא הצליח לגדל דורות של תלמידי חכמים עצומים השולטים במרכות ועד עוקצין? הלא אם ידעת כך בחייו, כל ההסתכלות שלך הייתה משתנה לחלוטין! היית מקבל את דבריו בדרגת השתוקקות אחרת לגמרי”.

”ידוע ידעת וזה היה מפורסם ומדובר בפי כל, כי רבינו הגדול כל רז לא אינס ליה, ענק בנגלה ובנסתר” - אמרתי לעצמי - “אך, הכי ידעת שכל שיעור כללי היה מעין מעמד הר סיני, ושואפן לימודו היה בעיון נורא כזה עד שהיה מסוגל ללמוד רמב”ן אחד או רשב”א אינספור פעמים ועד שלא ‘הרגיש’ את הרמב”ן איך שהוא מתיישב בכל רמ”ח איבריו וש”ה גידיו לא נח ולא שקט”.

”הכי ידעת זאת?”

”הלא סיפורים כאלו, לא שמעת מעולם, אלו סיפורים מפתיעים שלא סופרו לך מעולם, הלא אילו ידעת זאת, היית מתייחס אחרת ללימודי דברי רבותינו הראשונים שדבריהם כחלי אש, והיית מתייחס לזרז סבורות לכאן ולכאן ולהתייחס לכל סברא ברצינות, ולא לעזוב שום לשון של ראשון עד שלא יתברר ויתלבן עד עומק השיטת”.

וכך בכל סיפור ותיאור מתגלה דמות חדשה, וכל סיפור ותיאור מחולל בך מהפכה מן הקצה אל הקצה בכל ההסתכלות שלך על אותו הענין.

א. ד.

”הסיפורים על החסד ועל האלמנות והיתומים, ידועים היו בחייו, אבל ההסתכלות שלו על זה, היא הרי תובעת באופן נורא, מתברר שזה לא בא מ”לב רחום” או מרצונו להיות “גוטער מענטש” איש טוב ומטיב”, אצלו זה היה שקול

שמואל

לא יתן, עד שיגרוף או עד שיתן את האפר, מה זה גפת? ומה זה עצים? ואז עוד פעם: כירה שהסיקה בקש ובגבבא... ואז התחילו

תנועות הידיים, רבנו משפשף את ידיו בתענוג עילאי ובהתלהבות לא רגילה, ההתלהבות עולה וגואה לגבהים, "כירה שהסיקה בקש ובגבבא", רבנו מתלהב ממילות המשנה, כבר חוזר בפעם העשרים על המשנה כפשוטה, וההתלהבות גואה והולכת, תנועות ההתלהבות היו נראות אולי אפילו קצת לא מקובלות, כמו שנראה אדם שמתלהב, לא בדיוק לפי החוקים המקובלים והמראות הרגילים, ההתלהבות גוברת והולכת, שפשופי הידיים והתענוגים הרוחניים עולים גבוה מעל גבוה: "כירה שהסיקה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים..." ועוד פעם "כירה שהסיקה בקש ובגבבא", זה כבר מגיע לארבעים פעמים, ותנועות ההתלהבות הולכות וגוברות, איזה תשוקה! איזה דבקות!

פסוק

לא היה זה מחזה חד פעמי, זה היה יום יום, במשך שנה וחצי שלמדנו את הארבע דפים הראשונים של כירה, כל יום היה מתחיל הסדר כך, ארבעים חמישים פעמים רבנו תופס את מילות המשנה: "כירה שהסיקה בקש ובגבבא" וחוזר על זה כפשוטו, ומתלהב ומתרגש וההתלהבות גואה והולכת, יחד עם התנועות (כאמור, לאו דווקא מקובלות ורגילות בעיני בני אדם).

לילה לילה, מבלי לדלג אף פעם, לילה לילה, הרבע שעה הראשונה מוקדשת להתלהבות ולתשוקה ולדבקות מעצם מילות המשנה כמות שהם.

רק אחרי "סדר המתרפקת על דודה" נפנה לעמקות הנוראה, לחזור ולבחון בעומק נוסף את הסברות ואת דברי הראשונים על בורים.

זה היה תחילת הסדר של רבנו מרן ראש הישיבה זצוק"ל. שמעתי את התיאור בהספד, וחפצתי לחוות את המעמד עד תומו, ואז ביקשתי באופן אישי מהגאון רבי אליהו ווינר שליט"א שיתאר לי את התנועות, שימחיש לי את מעמד תחילת הסדר שחזר ונשנה כל לילה.

רבי אליהו ווינר: "איך אתאר לך את התנועות, אתה רוצה שאצייר לך את השפשופי ידיים ואת ההתלהבות האדירה, תתאר לעצמך ילד קטן, פעוט, שרוצה איזה ממתק, והוא מפעיל את כל הכוח שלו כדי לקבל את הממתק בוכה ורוקע בידיו וברגליו, עד שהוריו נכנעים ונותנים לו את הממתק, איך נראה התינוק באותו רגע שהוא מקבל את הממתק?"

כך בדיוק נראה הראש ישיבה! התנועות האלו בדיוק זה מה שהוא היה עושה כשהוא היה חוזר פעם אחר פעם על "כירה שהסיקה בקש ובגבבא!"

ואני הקטן עומד מאז ומנסה לצייר במוחי ובדמיוני, איך רבנו משפשף את הידיים ואיזה תנועות של התלהבות, צהלה ושמחה, תשוקה ודבקות, כשהוא חוזר בפעם הארבעים על המילים "כירה שהסיקה בקש ובגבבא", ממשמש ומוצא טעם, מוצץ את המתיקות מן המילים של המשנה כפשוטם, בטרם פונה לסדר בין חמש לתשע שעות בעומק השיטות של "כירה".

חבל שלא ידעתי על כך בחייו, חבל שלא ידעתי על הענין הזה, חבל, אילו ידעתי הייתי עולה אפילו רק פעם אחת ל"מעלות" ומסתכל על רבנו ורואה את המחזה ואת התנועות של "מתרפקת על דודה" שמא הייתה נדבכת בי מעט אהבת תורה והיה זה שכרי.

פסוק

אז זהו הסיפור.

תודו לי שהוא מפתיע, שעוד לא שמעתי מעודי כזה תיאור. בעצם כן שמעתי, יש סיפור על מרן החזון איש שהיה חוזר חצי שנה על המשנה "ששה מעלות במקוואות" עד שכל ילדי משפחת גריינימן בוילנא, אפילו פעוטות, ידעו לחזור על המשנה.

ומאז ועד עתה לא שמעתי כזה סיפור, על כל פנים לא שמעתי על מי שהיה מתחיל כך את הסדר שלו מידי יום ביומו ומידי לילה בלילו, לילה לילה בלי לוותר, ארבעים חמישים פעמים רק את המשנה לפני שממשיכים את העמקות של הסוגיא אותה לומדים זה שנה ומחצה.

חשבתי שזה היה רק עם רבי אליהו ווינר, אבל ככל שאני שומע יותר סיפורים, התיאור הזה חוזר על עצמו אצל חבורות שונות, כולם מתארים את ה"כניסה" לסדר באופן כזה.

שמעתי הספד של הרה"ג מנחם נובורוצקי שליט"א שהיה לו קביעות לטייל עם רבנו בשתיים בלילה ובמהלך הטיול היו לומדים פרק "כל הכלים" וגם הוא מתאר את תחילת הסדר עם ההתרפקות על המילים "כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהן אע"פ שנתפרקו..." פעם אחר פעם, בהתלהבות בהתרפקות בתנועות ההם.

בעוד ועוד הספדים שמעתי את התיאור הזה חוזר על עצמו, עד שהבנתי שזה היה דבר פשוט ורגיל אצל רבנו. כך היה נוהג תמיד, גם הגאון רבי יוסף פטרוף שליט"א שהיה לומד עימו סוגיות בטהרות אחר הצהרים מתאר את תחילת הלימוד באופן כזה.

אז זהו הסיפור. מפתיע מכל כיוון, עכשיו צריך פשוט בזה, צריך להבין מה קרה שם בדיוק? למה רבנו הראש ישיבה היה מתחיל ככה כל סדר?

אם הסיפור הוא אחד, אז הפירושים והפשטים בסיפור הזה הם כפטיש יפוצץ סלע, שבעים פירושים, וכולם אמת ויציב והכל נכון שריר וקיים, כל אחד מהם מנחה עוד עומק בהנהגה הזאת. כדי להגיע לעומק האמיתי זה צריך להיות ר' שמואל בעצמו, צריך את הלב הענק והעצום שלו, צריך להיות הוא בעצמו כדי להבין ולחוש עד לעומק למה נהג כך.

אבל אנחנו נתחיל.

פסוק

את הפשט של הגאון רבי יוסף פטרוף שליט"א כבר שמענו, רבנו פשוט התפעל עד עומק נשמתו מהמילים של המשנה, איך הוא התבטא על "מאימתי" שזה ה"ברכי נפשי" של התורה שבעל פה.

איך נראה ה"ברכי נפשי" של התורה שבעל פה? כמו שנראה ה"ברכי נפשי" בעצמו, מלא התפעלות, מלא התלהבות מלא התרגשות.

הנה תלמידו הגאון רבי שלום יוסף גלבר שליט"א מסביר עם הסיפור הזה, את פשר התופעה המדהימה, איך לא שכח רבנו דבר אחד מתלמודו, הלא לא היה שום דבר שנעדר מזכרונו וידיעתו, ואפשר לספר כאן אלף סיפורים ולא לסיים, על ידיעתו וזכרונו המבהיל.

הנה דבריו של הגאון רבי שלום יוסף גלבר שליט"א: סיפר אחד שלמד איתו חבורתא מסכת אהלות, בסדר טהרות יש את ה"ש"ו! היה יכול לחזור על ר"ש אחד חמישים פעמים ויותר בלי גוזמא, וכל יום היה מחדש היה מתחיל ללמוד איתו עוד פעם כאילו זה הפעם הראשונה, מילה, מילה, לומד ולומד ולומד פעם אחר פעם כאילו שזה הפעם ראשונה שהוא נפגש עם המשנה הזאת. ולמחרת שוב מתחיל ללמוד בלי גוזמא חמישים פעמים את המשנה...

מה הפשט בזה? איך מגיעים לזה?

הפשט הוא שהתורה נהייתה עצם מעצמי ובשר מבשרו, ולכן הוא לא שכח כלום מתלמודו, אומרים "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני", כשם שהאדם אינו שוכח את יד ימינו כך לא נשכח את ירושלים, אף אחד לא שוכח את יד ימינו, אף אחד לא שוכח את הבשר שלו, את אחד מאבריו, זה הוא! זה הוא! בעצמו! זה עצמו! ומה שהוא חלק מעצמו לא שוכחים אף פעם.

זה הפשט של הגאון רבי שלום יוסף גלבר שליט"א. ואילו הגאון רבי אליהו ווינר שליט"א הסביר פשוט נוסף: הראש ישיבה היה חוזר בלי סוף על לשון הרמב"ם בפירוש המשניות "אמר ה'". כך מתייחסים למשנה: אמר ה'!

זה הפשט, לפני שמתחילים לעמול בתורה צריך לדעת לפני מי עתה עמל ויגע. לפני שמתחילים ללמוד מתחברים לשורשו להקב"ה! "לאמר ה'!" ואיך מתחברים להקב"ה? איך מתחברים לשורש? השורש זה המשנה בעצמה! זה דבר הקב"ה! המשנה היא "אמר ה'!" מתחילים מהשורש! "כירה שהסיקה בקש ובגבבא", זה השורש! על זה חוזרים פעם אחר פעם, בהתלהבות, בתשוקה, בדבקותו רק אחרי ארבעים וחמישים פעמים מתחילים להכנס לעומק העיון! רק אחר כך מתחילים את הסדר בן התשע שעות של הלילה! זה הפשט של הגאון רבי אליהו ווינר שליט"א.

פסוק

יש עוד הרבה הרגשים והארות כל אחד מזוית אחרת! אבל מורי ורבותי, לי הקטן, שלא זכיתי ללמוד אצל ר' שמואל, ואני לא מגיע לקרסולי הקרסוליים של קטן קטני תלמידיו, ולכן לא צריך בכלל להתייחס לפשטים שלי, אבל מה אעשה ואני יש לי כאן איזה הרגש והבנה משלי! אז אל תתייחסו, רק אם זה ימצא חן בעיניכם! אם לא, לא אמרתי כלום!

אני חושב כך!

כשמתחילים סדר של חמש שעות עד תשע שעות, או אפילו סדר קצר, מעבר לעומק וליגיעה ומה שקרע ר' שמואל חתיכות מבשרו ומנפשו כדי להבין עוד פעם את הלשון של הרמב"ן ולראות אם הסברא באמת באמת כתובה כך, שזה לב ליבו של ה"סדר", יש כאן משהו נפלא! יש כאן "מפגש" עם התורה!

ר' שמואל, שעסק עד עתה בתפילה, מתחיל סדר והולך להפגש עם התורה.

המפגש עם התורה, עצם המפגש, הוא מרגש מאוד! לא כך?

למי שיש בלבו אהבת תורה עוצמתית כל כך כמו שהיה לר' שמואל, זהו מפגש מרגש עד מאוד, הנה, מתחילים עכשיו ללמוד סדר שלם.

ולמפגש של "מתרפקת על דודה" יש צורה ויש מראה! המראה הוא ההתרפקות על עצם המפגש עם התורה, על עצם המילים "כירה שהסיקה בקש ובגבבא!"

פעם ועוד הפעם, בתשוקה ובדבקות! תוך שאיבת הנאה עצומה מעצם המילים של התורה, מה"כירה שהסיקה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל" עוד לפני ההנאה העוצמה מהגיעה ומהסברות ומהירידה לעומק, יש את המפגש עם עצם הדבר!

איך הגדיר את זה רבי אליהו ווינר? כמו פעוט שעובד קשה כדי לקבל ממתק, ולבסוף הוא מקבל את זה, כך בדיוק היו נראים התנועות של ר' שמואל כשהוא נפגש מידי לילה בלילה עם "כירה" בטויו של מתרפקת על דודה, אינו שכלי כל כך, ואין לו מראה של מי שעוסק במושכלות, מתרפקת על דודה זה רגשי, ולהתפרצות של גרשות יש מראה משלו, כמו התנועות של ר' שמואל בשעה שנפגש עם "כירה שהסיקה בקש ובגבבא". כמו תינוק שנפגש עם ממתק.

אז בתחילת הסדר, במפגש המרגש, יש שפשופי ידיים, יש תנועות של התלהבות, וההתלהבות הולכת וגואה הולכת וגוברת, כמו כל מפגש מרגש, ומרגע לרגע ההתלהבות גוברת, והתנועות החיצוניות בהתאם, וכך לוקחים את מילות המשנה הפשוטה: "כירה שהסיקה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר" או "כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהן" ומוציא את המתיקות של זה, ממשמש בהם פעם ועוד פעם וככל שמשמש בהם מוצא בהם יותר טעם, מתרפקים על זה, הוא מתנפל על התורה והתורה מתנפלת עליו, ואחרי שלשים פעמים ההתלהבות רק גוברת והולכת.

מפגש של התרפקות לכל דבר וענין, ככל משפטו וחוקתו, זה היה המפגש של ר' שמואל עם התורה בכל תחילת סדר, ארבעים וחמישים פעמים מוצצים את לשון המשנה כמות שהיא ומתרפקים על המילים של המשנה כמות שהם.

עד כאן הפשטים וההבנות, יבא כל אחד ויתעמק בסיפור הזה ויגיע לעומק לפנים מעומק בענין המופלא הזה.

פסוק

עכשיו להשלכות מעשיות של הסיפור - תיאור. **תגידו לי!** זה לא מהפכני הסיפור הזה? זה לא משדד לכם מערכות במוח הסיפור הזה?

הסיפור הזה הרי משנה לחלוטין את ה"גישה" ללימוד התורה הקדושה! לא כך? **ובכן** לקחתי על עצמי להפיץ את הסיפור הזה בכל הדרכים העומדות לרשותי (ומסיבה זו יגעתי לעלות על הכתב ולשלוח למערכת "זומומות" כדי לזכות את הרבים ככל האפשר ולהביא את המהפכה הזאת לכמה שיותר לומדי תורה).

כל חבר או ידיד שפגשתי, נאלץ לשמוע ואפילו לראות חיקוי מעין דמעין של התנועות שליוו את סדר ההתרפקות על התורה! **והתגובות** מדהימות.

רבינו הגדול מרן ראש הישיבה

אצל המלאכים שהם "גבְּרֵי כֹחַ עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשֹׁמֵעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" (תהילים קג,כ), וכפי שהקב"ה אמר מ'י גילה רז זה לבני דבר שמלאכי השרת משתמשים בו' (שבת פח,א).

אבל בשעת מתן תורה ישראל נתעלו ואמרו 'נעשה' שהוא העיקר, ואחרי ה'נעשה' יש את ה'נשמע'. ולכן אנו אומרים 'כן תחנונו ותלמדנו', שגם בזמן הזה אנו מבקשים שנזכה להגיע לאותה דרגה גבוהה זו של אבותינו. ובבאמת נזכה לזה שהקב"ה ילמדנו את דברי התורה, משום שיש מתן תורה תמיד בכל יום.

ועכשיו זהו זמן של 'נעשה', וכלשון ה"נפש החיים" (ש"ד פל"ג) נצטוונו באזהרה נוראה מפיו יתברך לא ימוש ספר התורה הזה מפִּיךְ והגית בו יומם ולילה. ופסוק זה נאמר ליהושע בן נון שעליו כבר נאמר שהוא "נֶצֶר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֶהָל", וק"ו שעלינו זו אזהרה נוראה...

וצריך להזהר שזה לא ישאר התעוררות גרידא, וה'נעשה' לא יהיה רק לפני קבלת התורה, אלא ישאר בגדר 'נעשה' גם לאחר קבלת התורה. שפעמים שהתעוררות זה מתנה מלמעלה ולא ממעשה האדם, ולכן צריך לשמור את ההתעוררות הזו.

וצריך לזכור כי אף שעכשיו הכל נראה בסדר, אבל החכמה היא איך נראה המוצאי שבת, מוצאי יום הכפורים, מוצאי שבועות, וכל אחד יודע בעצמו איך זה נראה... אך צריך להיות "קול גדול וְלֹא יָסָף" שלא יפסק קבלת התורה! ושהכל יקויים למעשה, באהבה וביראה ובשמחה, לטוב לנו כל הימים, כי זה כל האדם, זה הכל!

"קול גדול וְלֹא יָסָף"

"אנחנו עדיין בתוקף היום הקדוש של מתן תורה שיש אומרים כפי שכתב המג"א שזה היה היום ממש [ז' סיון]. היום שבו ניתנה התורה, במעמד הר סיני. זהו הזמן שנשמע בו ה"קול גדול וְלֹא יָסָף", זמן של היום הזה נהיית לעם, המעמד הנורא שהיה בבריאה.

התורה הקדושה מאריכה בחיוב שמוטל עלינו לעולם, שלא לשכוח את היום הנורא הזה. ומסתמא אילו היינו חיים תמיד כמו שהתורה מצווה עלינו, עם הזכרון של המעמד הגדול מעמד הר סיני, זה עצמו היה דוחה את כל הדברים האחרים.

... אנחנו נמצאים בזמן שהוא עת צרה גדולה, צרה שלא היתה כזאת. ולולא שכבר נודענו על זה מחכמי האמת חכמי ישראל הקדושים, חז"ל שדיברו ברוח קדשם על הגלות האחרון של ה'ערב רב', הרי שלא היינו יודעים מה עשה ד' לנו. וכבר הזכרנו כמה פעמים את דברי הגר"א על ה'ערב רב', שמבאר כי ה'ערב רב' היה שורשם כבר מתחילת הבריאה, ומשה רבינו רצה לקרב אותם, ועל זה נאמר "לֶךְ רֵד כִּי שָׁתָה עֵצָם". ויש אתפשטותיה דמשה בכל דרא, אך יש לשון הגר"א שיש דור שלא

3. כמה פעמים הזכיר מרן רבינו זיע"א: לומדים כאן בישיבה שבועות, שצריך את ה'רציפות': וצריך שיהא רציפות גם בימי שיש ושבת, כיון שבלי זה אין כמעט סיכוי להצלחה, וגם אחרי זה צריך סייעתא דשמיא, אבל "טוב לגבֵּר כִּי יֵשֶׁא עַל בְּנוֹעֲרֵי".
4. מעמד חזיון 'איסרו חג' שבועות תשע"ז

'אנו נמצאים כבר ממש ערב היום הגדול - חג השבועות, ובאמת עכשיו זהו זמן של 'מעשיו מרובים מחכמתו'. ובשביל ההכנה הראויה ניתנו לנו ימי הספירה, אך עכשיו כבר הגיע הזמן של ה'נעשה'.

ומאמר חז"ל (עבודה זרה ג,א) 'מי שטרח בערב שבת הוא יאכל בשבת' מדבר על כל השבתות, וגם על המועדים דאיקרו שבת גם אליהם צריך להתכונן כדבעי. ובאמת היו 'גדולים' שבראש השנה לא היו מדברים, שכבר אין זה זמן של דיבורים אלא העיקר 'למעשה'. אבל גם כשמאוחר, תמיד אפשר להתחזק ולהתכונן למועדים...

...² אך באמת זה לא זמן לדבר, השבת כבר ערב חג השבועות, וכבר צריך להיות למעשה.

ובאמת השבת היא ההכנה הגדולה ביותר לשבועות, ובדרך אגב, איתא ב"חתם סופר" שכאשר חל שבת בערב שבועות הוי יותר 'תמימות', שכיון שהשבת היא קדושה יותר, אז נכנסים לשבועות מקדושה זו, ולכן הוי יותר תמימות.

קבלת התורה כפי ההכנה

ובאמת לכל אחד ואחד יש שייכות לספירה, יש בכללות ויש בפרטות, כל אחד כפי מה שהכין את עצמו.

וכדברי הגר"א שבזמן מתן תורה כשהיה מחיצות למשה ולאחר, לכהנים ולישראליים, אזי גם בתוך מחיצת ישראל היה לכל אחד ואחד מחיצה לעצמו, כפי מה שהוא הכין את עצמו מזמן יציאת מצרים. שכל דבר שהוא יותר בפנימיות, צריך להתכונן אליו יותר.

וכן כתב ה"חפץ חיים" על מה שאומרים 'כל מקדש שביעי כראוי לו' - 'כראוי לו' דייקא. שכל אחד כפי דרגתו, כך יש לו את השבת. וכן י"ל שגם 'כל שומר שבת' הוא 'כראוי לו', והיינו לא רק מאיסורי תורה, אלא מכל דבר ששומר את השבת כפי מה שראוי לו...

ובודאי שגם האנשים הפשוטים שרק פורשים ממלאכה בשבת, מתנוצץ עליהם אור השבת, אבל זה רק מרחוק... וזה בבחינת המנוחה של השבת שהיתה במצרים, שמשה ביקש מפרעה שיהיה יום אחד בשבוע שישאר ינוחו בו ובחר את יום השבת, והאריז"ל קורא לשבת זו 'שבת פרעה', ששבת זו קיבלנו מפרעה... אבל יש את "שבתִּי תִשְׁמְרוּ" שזו שבת ה', ולא סתם שבת של מנוחה מהעבודה אלא שבת של הקב"ה. והתורה היא ניצחית, וגם לנו יש לבחור או ח"ו שבת פרעה או שבת של הקב"ה... וכל אחד צריך לשמור את השבת 'כראוי לו'.

ישראל הכינו את עצמם למעמד הר סיני מ"ט יום, וחנו שם 'כאיש אחד בלב אחד'. שאמנם זה פשוט, אבל זה עבודה רבה. ועיקר העבודה בזמן הזה הוא 'בלב אחד', ולכן תלמידי רבי עקיבא מתו בימים אלו שהיה חסר להם בדיבוק חברים. ואף שמיתתם היתה כשכירת הלוחות הראשונות, מ"מ זה מה שקיים את התורה, וממילא היה חייב להיות שהם ימותו בגלל שהיה חסר להם ב"אֶהְבֶּתְךָ".

וכתב המג"א (או"ח סימן ס) שבמה שאומרים 'ובנו בחרת מכל עם ולשון וקרבנו לשמך הגדול' צריך לכוין לזכור את מעמד הר סיני שאז נתקרבנו לקב"ה. ואיתא ב'פסיקתא דרב כהנא' שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, וחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא מקבל את התורה. ואנו רגילים לבאר, שככל שהאדם מראה את עצמו שהוא יצא ממצרים, זהו באמת השיעור שבו הוא יצא ממצרים. וככל שהוא מראה את עצמו שהוא מקבל את התורה, כך הוא באמת מקבל את התורה...

1. ליל שבת פרשת במדבר הסמוכה לשבועות תשע"ב
2. כאן המשיך מרן רבינו זיע"א ודיבר כדרכו בארוכה על כל ענין מעמד הר סיני, והדגלים, בעומק וברוחב, וחזר וסיים בדברי חזיון שלפנינו.

את "סדר ר' שמואל אויערבאך", הקדשתי עשר דקות לומר את המילים של הגמרא כמות שהם, להתרפק ולנסות לעורר את האהבה לתורה, אמרתי פעם ועוד פעם, ואח"כ התחלתי את הסדר. בדרך כלל אני מסיים את הסדר בשתיים עשרה בלילה, אבל הייתי כל כך שקוע, עד שתפסתי את עצמי עכשיו באחד וחצי בלילה, בלי להרגיש בכלל.

"אתה חייב להפיץ את הדבר הזה, אתה חייב!"

מאז אותו אברך לא מוותר על "סדר ר' שמואל אויערבאך" כמו שהוא החליט לקרוא לזה.

אברך אחר, יומיים אחר כך מתקשר ואומר שהוא לא מפסיק לחשוב על הסיפור הזה, הוא מרגיש שזה שינה לו את כל הגישה וההתייחסות לתורה. הוא לא סיפר לי אם הוא ניסה ליישם בפועל, אני גם לא שאלתי.

אחר, שכלתן גדול, קר מזג, הסתפקתי בכלל אם הוא יבין את הסיפור, הפטיר מיד ואמר: תשמע, מעולם לא שמעתי כזה סיפור, מעולם לא שמעתי, זה מפתיע, זה הסתכלות אחרת לגמרי.

הרשימה ארוכה, והנייר קצר, אבל הפצירו בי ממש, חייבו אותי להפיץ את הסיפור-תיאור-עצה נפלאה, וזה מה שעשיתי. התודה והברכה למערכת "רוממות" על האכסניה.

אחד השומעים שהתלהב החליט ליישם זאת מיד. הוא הקדים לבא בתחילת הסדר כמה דקות לפני

החברותא, לקח את המשנה וניסה להתלהב. חזר על המשנה פעם ועוד הפעם, ו...לא הצליח. בכל זאת צריך אולי להיות ר' שמואל כדי להגיע למצבי התלהבות כאלו.

"כמעט התייאשתי מלעשות זאת גם בסדר הבא ולמחרת, אך בסופו של דבר שמתי לב שבסדר הזה לא היה דברים בטלים, דבר שקורה לדאבון הלב לעיתים, ומאז איני מוותר, מלנסות כל יום להתחיל את הסדר בצורה כזאת." - כך אחד השומעים.

השני, אברך מרומם, מתקשר באחד וחצי בלילה...

מה קרה?
את הסיפור סיפרתי לו בתחילת הערב, והוא החליט ליישם זאת מיד. הוא קורא לסדר הזה "סדר ר' שמואל אויערבאך".
"תשמע אתה חייב לשמוע, החלטתי לנסות, לקחתי את הגמרא והתחלתי

המשך
מעמ' 5

רוממות התורה

חזיון התורה

הגר"ש אויערבאך זצוקללה"ה

ראוי ולא מגיע לזה, ונקרא 'דור שטיא'.

... כולנו מתאחדים כדי למחות על כך, לשמור על עצמנו, ולעמוד על משמר התורה והיהדות, בזמן כזה שהוא הזמן של 'היום הזה נהיית לעם'. ואף שיש חיוב בכל יום

ויום ש'יהיו בעיניך כחדשים', ובכל קריאת שמע אנחנו מקבלים על עצמנו מחדש עול מלכות שמים, בבחינת 'אֲשֶׁר אֲנִי מְצֹן הַיּוֹם' ובלי 'היום' חסר ב'אֲשֶׁר אֲנִי מְצֹן'. מ"מ הרי שכעת ממש אלו הם הימים עצמם של המעמד הנורא, של ה'קול גדול וְלֹא יָסָף'.

קיום העולם ע"י ה"יראים"

וחובה להתחזק ולעורר על כך, כאשר קמים עלינו, כשכוונתם מפורשת, שחלילה וחס לא ייזכר שם ישראל עוד. עם כל הגזירות הידועות, עם גזירת הגיוס, על כל המשתמע מזה בפרטות ובכללות, ועד כמה שמנסים לכסות את זה, הרי שזו גזירה שזועקת עד לב שמים, כשכוונתם מפורשת, שלא יהיו חרדים לדבר ד', ח"ו לא תהיה כזאת בישראל, והרי "אֲרָץ יִרְאָה וְשִׁקְטָה" (תהילים עו,ט), הארץ שִׁקְטָה בזכות ה'יִרְאָה! החרדים - ה'יראים' הם מקיימים את העולם, וכשיש יראים וחרדים לדבר ד', זה מה שמקיים את העולם.

... וזו הדרך אשר בה נלך, ש'יהיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני, כי ככל שזה 'כנתינתם' כך הדברים הם שמחים, ולעומת זה כל התיקונים שעושים וכל החכמות של "הַמָּה בִּקְשׁוּ חֲשִׁבֹנוֹת רַבִּים" לא מביאים שמחה אלא רק תוגה ויגון, ד' ישמרנו ויצילנו, אבל אנחנו רוצים להמשיך להיות עם מדושני עונג, כנתינתם מסיני.

וכמו שאמרנו שאנו קצת בזמן של צרה, כאשר אחים ממש הם שעומדים כאן, כשיש הסתר פנים גדול, מאד גדול, בזמן שכזה הקב"ה רוצה מאתנו שנתרומם ונתחזק להחזיר את ההארת פנים, ובוודאי יש הארת פנים, ו'מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך', אבל צריך להרבות עוד אור, אור שיתגלה ולא יהיה בסתר.

יתן ד' ויהפוך כל לב כלל ישראל, גם לבם של האחים התועים שאורך הגלות השכיח מהם לגמרי את כל הרוממות, שהשכיח מהם את 'האתה בחרתנו', את 'האהבת אותנו', 'ורצית בנו', 'ורוממתנו', 'וקדשתנו', 'וקרבתנו'. ואלה האחים שכן יודעים וזוכרים את 'האתה בחרתנו', שיחזיקו בזה בעוז ובגבורה, ושלא יתנו להכניס את 'האשר קרך', ולא להרתיח את 'האשר קרך'... אלא לעשות רצונו בלבב שלם להתחזק בתורה, להתחזק בקיום התורה, ואמרו חז"ל שאין ישראל נגאלים אלא בזכות תורה שבעל פה, זה מה שיביא את הגאולה השלימה, ועד הגאולה נתחזק לעמוד בפרץ, לעמוד בפרץ, לעמוד בפרץ! וזה יגן עלינו לקיים כל התורה הזאת בשמחה וזה יביא את הגאולה השלימה בב"א.

הרואה את הנולד

⁵צריכים להתבונן בקדושת היום ובשמחתו, וכמו שאנחנו חוזרים תמיד שבכל הזמנים הגדולים מתעוררים כל ההשפעות שהיו אז, שהימים נזכרים ונעשים. ואין זה סתם זכר למאורע שהיה אז, וכבר הזכרנו את

5. דברי חזקוני ליל שבועות תשע"ג אחר שהאריך רבינו זיע"א בעומק הענינים.

דברי ה"אור החיים" הקדוש (פרשת בחוקתי עה"פ ואם לא תשמעו לי) שכתב כי אטימת אוון מדברי תורה הוא כמי שבא לדבר עימו האדון מלך העולם וימאן לשמוע אליו" ובמיוחד עכשיו בזמן מתן תורה שכביכול הקב"ה בא לדבר איתנו ממש, ומי שמסיר אזנו ח"ו זה ממש אטימת אוונו, וכל יום זה כך, וח"ו שלא להיות בכלל ה"מסיר אוונו משמוע תורה גם תפילתו תועבה".

וצריכים להתבונן עמוק עמוק, איך אנחנו נראים לפני שבועות ואיך נראה לאחר שבועות... לא להיות רק את הרגע, כלומר לא להיות כסיל. וכמו שכתב הרמב"ן (דברים כג,כג) עה"פ (קהלת ה,ג) "כי אין חפץ בקסילים" שאין הכוונה סתם כסיל שזה פשוט, אלא הכונה שלפעמים האדם מתעורר לשפר מעשיו, אבל אין לזה קיום אלא לשעתו, שלא מתבונן עמוק עמוק בליבו האם הקבלה שלו היא אמיתית. והרי צריכים להיות בזה חכם, וכבר כתוב בגמ' (תמיד לב,א) 'איזהו חכם הרואה את הנולד', והיינו לראות איך הוא יראה בהמשך.

ובודאי שאסור לזלזל בכלום, וכל התעוררות ואפילו קטנה יש לה חשיבות אבל עדיין זהו כסילות... וצריך קבלת עול תורה אמיתית בלב, שלא מספיק במוח, אלא צריך לב מבין, וכמו שכתוב "וּלְבָבו יֵבִין" וגם רבי עקיבא אמר על עצמו (מועד קטן כא,ב) 'תורת אלוקיו בליבו' ולא אמר במוחו, אלא בליבו שהעיקר זה להכניס ללב "וּלְבָבו יֵבִין".

קבלת עול תורה

ואיתא בירושלמי (ראש השנה ד,ח) 'אמר רב משרשיא בשם ר' אידי בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא, אמר להם הקב"ה מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם'. **מי שחושב שמספיק קצת התעוררות בשביל להיחשב 'כאילו לא חטאתם מעולם' זהו כסיל!** והא גופא אנו רואים מהירושלמי, עד כמה הקבלת עול תורה אינה פשוטה, ושצריך לקבל קבלה אמיתית שעל ידי כן כאילו לא חטאתם מעולם, [ובחג השבועות צריך ללמוד כפי הכוח שיש לאדם, ואולי קצת יותר מכפי כוחו] ובודאי שאי אפשר לקפוץ מדרגות, ולכן צריכים לחשוב ולהתבונן איך לעלות מדרגה לדרגה.

'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכס' (פסחים סח,ב). צריכים לשמוח ביום הזה, אבל לא סתם שמחה מדברים חיצוניים, אלא שמחה שבאה מחמת ההשפעות הגדולים והקדושה שיש ביום הזה, וכמו שאומר הגר"א על מה שאמרו חז"ל (שבת קיח,א) 'כל המענג את השבת' שלא אמרו כל המתענג בשבת, והיינו שאין הכוונה לענג את עצמו אלא המענג את השבת.

ולתחזק בתורה שלא יהיה ח"ו בבחינה של "מְסִיר אָזְנוֹ מִשְׁמַע תּוֹרָה" (משלי כח,ט). וגם בזה יש דרגות יש שסתם לא לומד, אבל גם מי שלומד צריך ללמוד לשמוע מה התורה אומרת, וכמו שאמרו עם ישראל במתן תורה 'נעשה ונשמע' עד שאמר הקב"ה (שבת פח,א) 'מי גילה רו זה לבני שמלאכי השרת השרת משתמשים בו', שכל הפילוסופים ואפילו הכי גדולים לא מסוגלים להבין איך על ידי העשיה מתחברים לשמיעה, ורק עם ישראל השיגו דבר זה.

והקב"ה יזכנו שבתפילות ובתורה של היום נשתייך קצת לשעה אחת שנתקיימה בזמן מתן תורה, וכמו שכתוב במדרש (תנא דבי אליהו רבה פכ"ה) 'חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי' ולכל הפחות שיגיעו קצת.

ולתבונן שוב ושוב, עמוק עמוק, איך נראה לאחר מתן תורה, ושכל אחד יקבל אפילו דבר קטן לפי כוחו, ואפילו קצת יותר מכוחו ביום הגדול הזה... מי יתן שנזכה לקיים את הדברים למעשה ממש, כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה, לטוב לנו כל הימים, כי זה כל האדם.

המשך מעמ' 2

רוממות האומה

מעלתם של עם ישראל בין העמים

אוהבתו, דאין רחמים אלא במקום שהאהבה אינה מוחלטת כאהבת אב, ולכן נאמר "כרחם אב" ולא "כרחם אם".

[ואף אנחנו לא נצטוו בתורה אלא באהבת הטוב, כמצות אהבת השבת והחסד והאמת, ומצות אהבת היראה והחכמה, וכמוכן מצוות אהבת הקב"ה התורה וישראל, שתבנית הבריאה הנרצית היא שכל איש ישראל יחוש בקביעות שכל מידות הטוב, וודאי הקב"ה תורתו ועמו הן עצמיות המוכרחת של היהודי, ובפרט אלו שזה מקרוב באו דהיינו הגרים, ואף שודאי נצטוו להידבק במידותיו של הקב"ה, "מה הוא רחום אף אתה היה רחום וכו'", אבל כל זה בכלל מידה נוראה של ההליכה בדרכיו ית', כי התכלית הנרצית ביותר היא אהבת ישראל האהובים לבוראם, מכח הרגש מוחלט כי האחר הואאני, ובלי שום הפרש ממש.

ולכן אף שהקב"ה שונא להרשעים ואינו אוהבם, וכנבואת ישעיהו בן אמוץ (נז,כא) "אין שלום אמר אלוקי לרשעים", וציונו לשנאותם תכלית שגאה, וכדברי מרנא בעל הח"ח המפורסמים (ביאור הלכה סימן א): אפיקורסים המתקוממים על התורה וכו', מצוה לשנאותם ולהתקוטט עמהם ולהפר עצתם בכל מה שיוכל, ודוד המלך ע"ה אמר: הלא משנאני ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט - תכלית שגאה שנאתים וגו', אבל ודאי רחמיו ית' עליהם הם עד פתחו של גיהנום, ואף אנחנו נצטוונו לרחמם ולהתפלל עליהם שיחזרו במהרה בתשובה].

הבורא ית' כלל. ולכן גם העכו"ם השונא להישראלית שנאת נצחקה מנשוא, חש רחמים כלפיה לפי שהיא אומללה ושפלה, אבל לעולם לא יאהבנה אם לא מאהבת עצמו ותאוותיו, ומכיון שמידת הרחמים אינה מסלקת השנאה, ממילא אפשר שעשוי שונא ליעקב ומרחמו, ואף הקב"ה שונא לרשעים ומרחמן במידת הנהגת ההטבה הראויה להם, כאומרים ז"ל (בבא קמא לח,ב), בשביל שתי פרידות חס הקב"ה על שתי אומות גדולות של רשעים ולא תחריבן.

וזהו מה שנח' ר"ע וב"ע בירושלמי (נדרים פ"ט ה"ד), רבי עקיבא אומר, "ואהבת לרעך כמוך" - זה כלל גדול בתורה, בן עזאי אומר, "זה ספר תולדות אדם" - זה כלל גדול בתורה. ופירש הראב"ה (סימן לו), דב"ע סובר דאדם אוהב בנו יותר מגופו, ולכן סובר שזה ספר הכלל הגדול, ור"ע סובר אדם אוהב עצמו יותר מבנו, ולכן אומר ואהבת לרעך כמוך זה כלל הגדול. ובבבלי נפסק כר"ע [כמבין להדיא בב"ב דף קלו ובגדרים דף לט, עיי"ש בטל תורה], דאדם אוהב עצמו יותר מבנו. ובהכרח הביאור כדברינו, דהא אינו חש כי בנו אוהבו הוא עצמו ממש, ולכן אף שטבעו לאוהבו אבל עלול להתהפך טבעו לשונא, משא"כ אם שאהבתה לבנה נטולת עכבות היא, כי חשה היא שהוא עצמה ובשרה ממש, ואהבתה אהבת נצח ואמת היא, ולפיכך אין היא מרחמת על בנה כ"א

סיפר הרה"ג שלום יוסף זיבלד שליט"א: באחד מהימים של פרשת תרומה, עת עסק מרן רבינו זצ"ל בלימוד השנים מקרא' בפרשת קבלת התורה, נכנס אברך תלמיד חכם ושאלנו בפיו. לדבריו, הוא מבין היטב את החובה הגדולה לשלוח את ילדיו למוסדות קדושים וטהורים, אך חושש הוא פן יבולע לו המנהגות המוסד בו נמצא, ואף לדבריו אפשר שיאבד את הישטיגען האיש של, אם על ידי הפסקת החברותות או החבורות, וכדו' על זה הדרך.

תוך כדי הצגת הדברים, לאחר שרבינו שמע היטב את הצדדים, הצביע על החומש שלפניו, ואמר בהתרגשות וחרדה עצומה: הרי עכשיו קראתי את הרש"י על הפסוק "ביום הזה באו מדבר סיני", לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו... נו, אז אם היינו כעת במעמד הר סיני, והקב"ה בעצמו יורד על הר סיני, וההר בוער באש, חושך ענן וערפל, קדושה שכזו עד שפרחה נשמתם, וכי היינו שואלים אז כזו שאלה? האם זה היה מסתדר לך שלדין לימדו במוסדות שיש בהם קיריות או "סרך" של קיריות? והרי בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, בכל יום ויום כאילו התורה ניתנה, ומה שייך בכלל להסתפק...

ראינו אז במוחש, מספר תלמידו הג"ל, שכאשר קרא את דברי רש"י, הרגיש איך זה מדבר אליו היום, ולא ח"ו דברים שנכתבו פעם... הוא חי בצורה כזאת שדברי הרש"י מכוונים אליו עכשיו בעת הזאת. וכל המציאות העכשוית מתחברת ישירות לדברי התורה הקדושה.

כל העולם כולו חל מפניך

לפני יותר מעשר שנים אירע רעידת אדמה חלשה, היה זה גם בבוקרו של יום אחד מהימים של פרשת תרומה - פרשת קבלת התורה. רבינו זצ"ל ישב באותה העת בתיכל בית המדרש, והיה שקוע בקריאת פרשת קבלת התורה.

הוא הורגש הרעש, יצאו בבהלה כל הבחורים והאברכים מהכיל בית המדרש למרחב הפתוח. רבינו זצ"ל לא הבין על מה ולמה יוצאים, וקרא בקול, כי אין צורך לברוח, וניתן להישאר בבית המדרש. המחזה היה נראה מאוד לא מובן, מדוע רבינו זצ"ל לא הבין כי צריך ללכת.

בשעות הצהריים הוברר הענין. כשיצא רבינו מבית המדרש לאחר הסדר, שח הוא באונו תלמידו כבנו הגאון רבי יוסף פטרון שליט"א כי הבוקר היה דבר מוזר, למדתי פרשת קבלת התורה, והרגשתי ממש איך כל העולם כולו רעד בשעת מתן תורה, ופתאום ראיתי איך שכולם בורחים, ולא הבנתי איך אחרים גם הרגישו את זה ויצאו מבית המדרש...

המעשה היה לשיחת היום בין תלמידי הישיבה באותו היום, איך רואים בחוש את החיבור העז של רבינו זצ"ל לתורה הקדושה, ואיך ממש הרגיש את הפחד והרעדה של מתן תורה, בינו נא זאת!

שבת הגבולה

שח הרה"ג מנחם נ. שליט"א: לקראת יום ג' ניסיון שהתקיימו באסרו חג השבועות, ובאותה השנה יום מתן תורתנו חל ביום שני בשבת. התחבט רבינו זצ"ל ארבות כדת מה לעשות בשבת הקריבה - שבת "האיפוף". מחד גיסא, כיצד יוכל להיעדר מן השמחה של תלמידו, ומאידך, הן שבת של 'הגבלה' היא, והיאך יעקור מן הישיבה.

היה זה ספק אמיתי, וראיתי את החרדה הגדולה של רבינו זצ"ל, שמא ח"ו האוירה בשבת תהיה של רפיון. תוך כדי הדיון, אורתי אומץ ואמיתי, מן הסתם במחיצת אבי מורי שליט"א, שהוא תלמידו משכבר הימים, לא תהיה שום אורית רפיון חלילה... מה גם שאין מנהגנו להאריך שבת בסעודות וכו'. רבינו הכריע לחיוב, והגיע לשבות עצמו בשבת קודש.

במשך כל השבת היתה נראית חרדה מיוחדת על פני רבינו, מהולה בשמחה ובגיל. הוא איחר את ביאתו לסעודות בכדי להספיק עוד ועוד, ויחד עם זאת השרה עליצות ועליזות של מצוה. בתום השבת לחש לי בסיפוק, וליישב את ליבי, אכן לא היתה שום ירידה במהלך השבת!

רוממות המעשים

הרב דוד יוספשי

פנינים ועובדות לחג מתן תורה

הסגולה האמיתית

את המעשה הבא היה מספר רבינו מרן ראש הישיבה זצ"ל את אשר שמע איש מפי איש עד בעל המעשה: בדור הקודם היה לאחד מהזקנים שבירושלים קמיע מומחה אשר ראו בו ישועות גדולות ונפלאות רבות, והיה מקובל שקמיע זה עבר מדור לדור, ומי שכתב את הקמיע הזה היה בעל ה"ט"ו זצ"ל.

והנה בעל הקמיע הזה היה סקרן למדי לדעת מה יש בקמיע זה, ואיזה שמות הקודש כתובים בו, כיון שכאמור קמיע זה היה בגדר קמיע מומחה וראו בו פלאות, והיה מסייע לכל דבר הצריך סיוע.

אולם אדם זה ידע שיש כלל גדול בעניני הקמיעים, שאם פותחים ורואים את הקמיע הוא מאבד את כוחו. אולם בכל זאת לא עמדה לו סקרנותו ולא יכל להתאפק, ומה גם עוד שחשב בלבו, שלאחר שיפתח את הקמיע יוכל להסתכל ולראות איזה שמות הקודש כתובים בו ולהעתיקם משם, ובכך לא יאבד את התועלת מהקמיע.

ואכן כך היה, שאדם זה פתח את הקמיע, והיה בטוח שימצא שם שמות הקודש ושמות מלאכים ושרפים, אולם לתדהמתו הגדולה והעצומה לא מצא שם שמות של מלאכים או שרפים, אלא רק שורה אחת שהיתה כתובה בכתב יד, וכנראה היא כתב יד קודש של ה"ט"ו זצ"ל, וכך היה כתוב בה: "רבונו של עולם! תן ישועה וברכה לנושא קמיע זה, בזכות העמל שעמלתי להבין את דברי התוספות במסכת חולין דף צ"ז... אז הבין אותו אדם שאכן אין שום שמות של קודש בקמיע זה, אלא כל כוחו של הקמיע היה בזכות לימודו הקודש של ה"ט"ו!

גילוי אליהו

את המעשה הבא היה מספר אחד הדרשנים בירושלים על הגאון המקובל רח"ל אויערבאך זצ"ל אביו של מרן הגרש"י, וסבו של רבינו זצ"ל. ורבינו זצ"ל היה נהנה לחזור על מעשה זה, ולהוסיף בו פרטים, וכך היה המעשה: פעם אחרי ליל שבועות פגש הגרש"י את ה"פאפא דיין" שאל היה גר בשערי חסד, אבל היה מגיע הרבה לביכוס החסידים בשכונה, ומשם הכירו רח"ל. וראה הגרש"י שפניו מאירים בצורה לא רגילה ושאל אותו מאי האי, התחמק ממנו ה"פאפא דיין" ולא רצה לענות.

לאחר שדחק בו הגרש"י, סיפר לו הדיין שהוא תלמיד של ה"כתב סופר" ויש קבלה בידם מה"חתם סופר" שמי שלומד בליל שבועות בלא היסח הדעת כלל זוכה לגילוי אליהו. וכמה שנים ניסה לעשות זאת ולא עלתה בידו, והנה השנה התחיל ללמוד בליל שבועות והרגיש מתיקות נפלאה, וכך עוד שעה ועוד שעה, לפתע ניגש אליו יהודי זקן ושאל אותו האם הוא רוצה ללמוד, אישטיקעל זוהר, אמר לו הדיין דפאפא למה לא, אותו זקן פתח את הזוהר בדיוק במקום בו הדיין מפאפא נתקשה ולא ידע בו פשט, והסביר לו זאת בפשט נפלא, וכאשר הרים ה"פאפא דיין" את עיניו, ואיננו... כששמע זאת הגרש"י נשקו ואמר לו אשרי מי שנתן לו שלום והחזיר לו שלום.

ויסעו מהר ה', ח"ו...

שח הרה"ג יצחק ה. שליט"א: בחג השבועות תשע"ד לא זכינו בעונותינו שיהיה עימנו רבינו זצ"ל בישיבה הק', בהיות שהיה מאושפז בביה"ח עקב דלקת ריאות.

ביום החג הלכו כמה מבני הישיבה לבקר בביה"ח, ובמוצאי החג ביקשנו רשות שוב ליכנס, או אז ביקש רבינו זצ"ל שיתקרבו כולם אל מיטתו ואמר בקול חלש: יש לי בקשה ממכם, עכשיו זה שבעת ימי המילואים - ויסעו מהר ה', יש טבע של פריקה, אולי לכם אין, אבל יש יצר כזה של פריקה... ולכן אני מבקש מאוד שבשבת הקרובה ישארו בישיבה, לא נעים לבקש, אני עצמי לא יהיה, אבל תגידו בשמי שישארו בשבת, הרי זה כבר היה טענה גדולה של ויסעו מהר ה'...

אלו דבריו הקדושים אשר ביקש בחולשתו בדם ליבו הטהור בתבצרת אשו הגדולה במוצאי חג השבועות תשע"ד, והיה המעמד לחרדת קודש באופו שנאמרו הדברים סביב מיטתו, והרגשתי היתה שהיה זה כמעין צוואה לדורות... שח"ו לא יהיה מצב של ויסעו מהר ה'...

בסיעתא דשמיא, ערב שבת קדש, השבת האחרון לקראת יום מתן תורתנו הודעה ואזהרה

בני הישיבה היקרים שיחיו מתבקשים ומוזהרים למאד לא לזלזל ח"ו בימי השבת, והן עתה השבת האחרון בימי המטמונים, החובה ביתר שאת וביתר עוז, להתאמץ להיות בקביעות בישיבה הק' עם כל סדרי התפילות וסדרי הלימוד בישיבה במקום רינה, בלי שום הוראת היתר כלל [למי שיש צורך רק ברשות ראש הישיבה].

ואזהרה חמורה ביותר לא לזלזל בימי הששי ערב שבת קודש, וגם להתחזק בכל עוז בכל ימי השבוע, בכל סדרי הישיבה, הלימוד והתפילה בימים ובלילות, בלי שום הוראת היתר כלל וכלל.

והזמן גרמא ביותר, לחשוב חשבוננו של חיי עולם, להתנער מן השפלות, ולהתעלות ברוממות בכל אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, ביראה ובאהבה ובשמחה רבה לטוב לנו כל הימים.

בסיעתא דשמיא, ערב חג השבועות [תשע"א]

אל בני הישיבה היקרים והחביבים שיחיו ויצליחו

באתי בזה להזכיר ולעורר ולהזהיר, השמר לך פן תשכח, לא לזלזל ח"ו גם בערב החג הקדוש הממשמש ובא, ולא להכנס לחג כשהוא מתנבל מבטול תורה, חלילה וחלילה, ונשמרתם מאד לנפשתיכם, אשר כתוב בתורה על זכירת מעמד הר סיני ואילו קרבנו וג'.

בני הישיבה מתבקשים ומוזהרים כאיש אחד בלב אחד ללמוד בליל החג הקדוש אך ורק בביהמ"ד "אגודה", ונזכה לקבלת התורה בעוז ובגבורה לטוב לנו כל הימים.

בסיעתא דשמיא, ערב שבת קדש וחג השבועות זמן מתן תורתנו [תשע"ב]

בני הישיבה שיחיו מתבקשים ומוזהרים לקראת הימים הגדולים הבאים עלינו לטובה, שבת קדש קדשים וחג השבועות זמן מתן תורתנו - להיות בצותא יחד, בלי שום יוצא מן הכלל, ביום השבת ובחג השבועות לשמור מאד על התפילות וסדרי הלימוד בישיבתנו הקדושה.

ולהתאמץ בכל עוז וגבורה דקדושה ולהתנער מן השפלות, ולהתעלות ברוממות בכל אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, ביראה ובאהבה ובשמחה רבה לטוב לנו כל הימים.

ראש הישיבה

הודעה ובקשה

בס"ד הגנו זוכים להעביר מידי שבוע בגליון זה חומר תורני טוב ומשובח אשר ראוי לעלות על שולחן מלכים - מאן מלכי רבנן. ההוצאות הם גדולות מאוד, ובפרט בתקופה האחרונה. נבקש מכל מי שליבו ער וחס לדבר הגדול הזה, לתת מנדבת ליבו להוצאות הגליון, אם בדרך תרומה, ואם בדרך הנצחה או הקדשה, באפשרויות התרומה המפורטות מידי שבוע בגליון. בברכה מרובה

הורמה תרומה לעילוי נשמת
הגאון רבי משה
ב"ר מאיר פודרביניק זצ"ל
נלב"ע י' סיון תשע"ב.ת.נ.צ.ב.ה.
ע"י בני משפחתו שליט"א

גליון זה נתרם לעילוי נשמת
הר"ר אלכסנדר משה שלמה זלמן
ב"ר צבי ויליגר ז"ל
נלב"ע חג השבועות תשע"ג.ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י נז"ב תליט"א זבנו הרה"ג שליט"א